

PUNJABI POEMS OF
AMRITA PRITAM
in Gurmukhi, Hindi, Roman and English

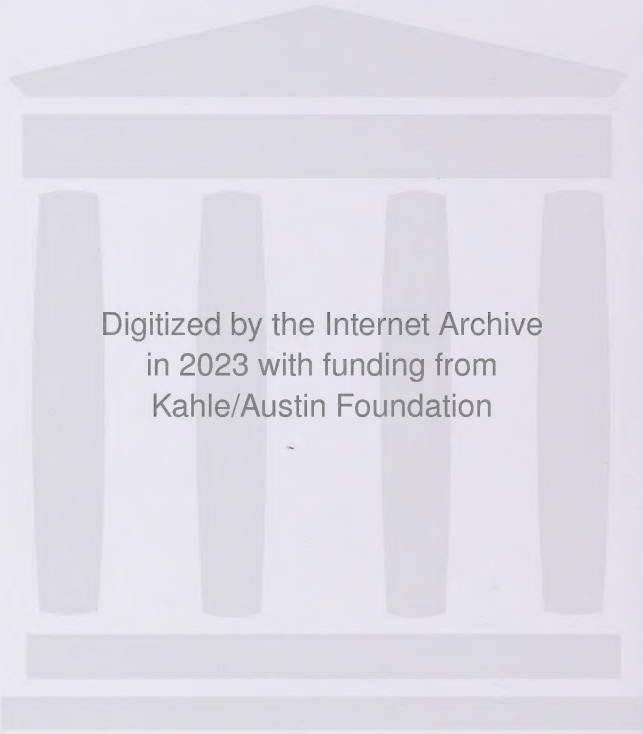
English translation by
KHUSHWANT SINGH

ਅੰਮ੍ਰਿਤਾ ਪ੍ਰੀਤਮ
ਦੀ
ਸ਼ਾਇਰੀ

ਅਮ੍ਰਿਤਾ ਪ੍ਰੀਤਮ ਕੀ
ਪੰਜਾਬੀ ਨਜ਼ਮੋਂ

ਗੁਰਮੁਖੀ, ਹਿੰਦੀ, ਰੋਮਨ ਲਿਪਿ ਵ ਅੰਗ੍ਰੇਜੀ ਅਨੁਵਾਦ ਸਹਿਤ
ਅੰਗ੍ਰੇਜੀ ਅਨੁਵਾਦਕ
ਖੁਸ਼ਵੰਤ ਸਿੰਘ

Digitized by the Internet Archive
in 2023 with funding from
Kahle/Austin Foundation

AMRITA PRITAM

Born: 31st August 1919

Passed away: Delhi 31st October 2005

**OTHER COLLECTIONS OF URDU POETRY
WITH ENGLISH TRANSLATION**

817650025 9	Selections form Diwan-e-Ghalib	350.00
817650045 3	Poetry of Shakeel Badauni	350.00
817650030 5	Poetry of Sahir Ludhianvi	350.00
817650036 4	Poetry of Iqbal	350.00
817650092 5	Poetry of Faiz Ahmad Faiz	350.00
817650080 1	Poetry of Qateel Shifai	350.00
817650044 5	Poetry of Ahmad Faraz	350.00
817650069 0	Poetry of Bahadur Shah Zafar	350.00
817650309 9	Poetry of Josh Malihabadi	350.00
817650310 5	Selected Poetry of Women Poets	350.00
817650430 0	Masterpieces of Urdu poetry (Selected poems of 7 eminent Urdu poets)	350.00

STAR PUBLICATIONS (PVT.) LTD.
New Delhi - 110002

Punjabi Poems of

amrita priyam

Gurmukhi
Hindi
Roman

with
English translation by
KHUSHWANT SINGH

अमृता प्रियम् की शायरी

अंग्रेजी पद्यानुवाद : **खुशवंत सिंह**

ਅਮ੍ਰਿਤਾ ਪ੍ਰਿਯਮ ਦੀ ਸ਼ਾਇਰੀ

Poems of Amrita Pritam
(Multilingual edition)
English translation by Khushwant Singh
Star, New Delhi 2009

ISBN : 978-81-7650-311-2
© Star Publications New Delhi

Published by:
Star Publications Pvt. Ltd.
4/5, Asaf Ali Road, New Delhi-110002

First Edition : 2009

Price : Rs. 350.00 (in India)
£ 14.95 (in U.K.)

Sole distributors in the U.K.
STAR BOOKS
55, Warren St., London W1T 5NW
E-mail: starbooksuk@aol.co

Printed at Star Print-o-bind, New Delhi - 110020

Dedicated to
IMROZ

AMRITA PRITAM at her home in New Delhi

From the Publishers:

Amrita Pritam was a great poet and writer of the twentieth century, who was rewarded with a number of literary awards, including the most prestigious Bhartiya Jnanpith Award in 1983. She passed away after a long illness on 31st October 2005, at the age of 86.

This multilingual collection of her selected poetry is a tribute from the publishers on her 90th birthday.

Our special gratitude is due to **Shri Khushwant Singh Ji**, who permitted us to include his English poetic translation of Amrita Pritam's poems in this collection.

This collection also includes the original text in Punjabi and Hindi with transliteration.

We are also thankful to **Mr Navraj Kwatra**, her son, who extended full cooperation in bringing out this publication and to **Mr. Imroz** who designed the cover and inside sketches.

यह बहुभाषीय संकलन

अमृता प्रीतम, पंजाबी की एक महान लेखिका एवं कवियत्री थीं, जिन्हें अपने जीवनकाल में अनेकों साहित्यिक पुरस्कारों से सम्मानित किया गया, जिनमें 1983 में 'भारतीय ज्ञानपीठ पुरस्कार' विशेष रूप से उल्लेखनीय हैं।

इस संकलन में अमृता प्रीतम की कुछ प्रसिद्ध पंजाबी कविताओं को हिन्दी, गुरुमुखी और रोमन लिपि के साथ श्री खुशवंत सिंह द्वारा किया गया उनका अंग्रेजी पद्यानुवाद भी प्रस्तुत किया जा रहा है।

हम धन्यवादी हैं अमृता प्रीतम जी के सुपुत्र श्री नवराज क्वात्रा के एवं प्रसिद्ध कलाकार श्री इमरोज़ के जिनके सहयोग से इस संग्रह को प्रकाशित कर पाना संभव हो पाया है।

ਅੰਮ੍ਰਿਤਾ ਪ੍ਰੀਤਮ ਵੀਹਵੀਂ ਸਦੀ ਦੀ ਵੱਡੀ ਕਵਿੱਤਰੀ ਤੇ ਲੇਖਿਕਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ 1983 ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਪ੍ਰਤਿਸ਼ਠਾਵਾਨ "ਭਾਰਤੀ ਗਿਆਨਪੀਠ ਸਨਮਾਨ" ਸਮੇਤ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸਾਹਿਤਕ ਸਨਮਾਨਾਂ ਨਾਲ ਪੁਰਸਕ੍ਰਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ ਵਲੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ 90ਵੇਂ ਜਨਮ ਦਿਨ ਉੱਤੇ ਚੋਣਵੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਦਾ ਬਹੁ-ਭਾਸ਼ੀ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਕਰਨਾ ਉਸ ਪ੍ਰਤੀ ਵੱਡੀ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਹੈ।

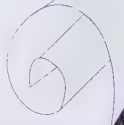
ਅਸੀਂ ਉਚੇਚੇ ਤੌਰ ਤੇ **ਸ੍ਰੀ ਖੁਸ਼ਵੰਤ ਸਿੰਘ** ਪ੍ਰਤੀ ਕ੍ਰਿਤੰਗਤਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਾ ਪ੍ਰੀਤਮ ਦੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਦੇ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ ਕਾਵਿ ਅਨੁਵਾਦ ਨੂੰ ਇਸ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ। ਇਸ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਵਿਚ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਪੰਜਾਬੀ ਅਤੇ ਹਿੰਦੀ ਦਾ ਪਾਠ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਅਸੀਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤਾ ਜੀ ਦੇ ਸਪੁੱਤਰ **ਸ੍ਰੀ ਨਵਰਾਜ ਕਵਾਤਰਾ** ਦੇ ਵੀ ਸ਼ੁਕਰਗੁਜ਼ਾਰ ਹਾਂ, ਜਿਸ ਨੇ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਵਿਚ ਸਹਿਯੋਗ ਦਿੱਤਾ। ਅਤੇ **ਚਿੱਤਰਕਾਰ ਇਮਰੋਜ਼** ਦੇ ਵੀ ਧੰਨਵਾਦੀ ਹਾਂ, ਜਿਸ ਨੇ ਪੁਸਤਕ ਦਾ ਕਵਰ ਅਤੇ ਅੰਦਰ ਦੇ ਰੇਖਾ ਚਿੱਤਰ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ।

ਅੰਤਰ ਦਾ ਸੋਚ

ਰਾਮ ਤੇ ਸੁਖ ਨਿਰਾਨੰਦ ਦੋਹੇ ਦੁੱਖ ਪੈਣ ਨਾ। ਕਿਰਾਹ ਦੁਖ ਸਿੰਘ, ਰਾਮ
ਤੇ ਖੋਲ੍ਹੇ ਅੰਦਰ ਮਨੁੱਖ ਨਾ। ੭੦ ਸਾਹ ਸੀ, ਖੀਰ ਚੁੱਕ ਗਈ,
ਦੁਖ ਸਿੰਘ ਤੁਰੇ ਕੇ ਜਾਗ ਪਏ। ਡੇਰ ਡੇਰ ਹੀ ਰਾਮ ਖਰਬ ਦੀ ਮਾਤਰ
ਮਿ ਨੀ ਸੀ --- ਰਾਮ ---

ਦੁਖ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸੋਚਿਆ --- ਡਾਕਟਰ ਰਾਮਗੋਬਿੰਦ ਰਾਮੀ ਚੁੱਕੇ ਕੇ,
ਤੋੜ ਦਾ ਹਿਸਾਬ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਉੱਚੇ, ਰਾਮ ਦਾ ਦਿੱਤੇ ਦਾ ਦਿੱਤਿਆ,
ਕੋ ਮਰਾਮ ਨਾ ਹੋ ਪਏ ਨਾ। ੭੦ ਮਾਤਰ ਮਿ ਨੀ ਸੀ ਸਿੱਧੇ,
ਤੋੜ ਕੇ ਕੇ, ਕੋ ਮਿ ਨਾ ਖਾਨ ਸੀ, ਉੱਚੇ ਕੇ ਚੁੱਕੀ ਕੇ ਕਾਹ
ਦਿੱਤਿਆ, ਕੋ ਸੀ ਸੀ, ਕੋ ਕੋ ਮਾਏ, ਕਾਦੀ ਮਿ, ਕੋ
(ਕੋ ਰਾਮ ਕੇ ਕੇ ਮਾਏ, ਮਾਤਰ ਦੁਖ) ਜਾਂਦੀ, ਕੋ ਕੋ ਕੋ
ਕੋ ਕੋ ਕੇ, ਮਾਤਰ ਖਰਬ) ਜਾਂਦੀ, ਰਾਮ ਕੇ ਖੀਰ ਰਾਮ
ਕੋ ਕੇ ਕੇ ਕੇ, ਤੋੜੇ ਕੋ, ਖੀਰ ਕੋ, ਕੋ ਕੇ
ਕੋ ਮਾਤਰ ਮਿ ਨੀ ਸੀ, ਕੇ ਕੇ ਕੇ ਕੇ ਕੇ ਕੇ
ਕੋ ਮਾਤਰ ਕੋ ਕੇ ਸੀ, ਕੇ ਕੇ ਕੇ, ਕਾਦੀ ਮਿ, ਕੋ
ਕੋ ਕੇ ਕੇ ਕੇ, ਕੋ ਕੇ ਕੇ, ਕੇ ਕੇ ਕੇ, ਕੇ ਕੇ ਕੇ
ਕੇ ਸੀ। ਕੋ ਕੇ ਕੇ ਕੇ ਕੇ ਕੇ, ਕੇ ਕੇ ਕੇ ਰਾਮ
ਕੇ, ਕੇ ਕੇ, ਕੇ ਰਾਮ ਕੇ ਕੇ --- ਮਾਤਰ ਮਿ ਨੀ ਸੀ
ਕੇ, ਕੋ ਕੇ ਰਾਮ ਕੇ ਕੇ ਕੇ ਕੇ, ਕੇ ਕੇ
ਕੋ ਕੇ ਕੇ ਕੇ ਕੇ ਕੇ, ਕੇ ਕੇ ਕੇ, ਕੇ ਕੇ
ਕੇ ਕੇ ਕੇ ਕੇ ਕੇ ---

Original handwriting of Amrita Pritam

Amrita Pritam and her Poetry

by

Khushwant Singh

More than half a century ago a pretty little girl was first seen and heard reciting here compositions in praise of the Sikhs and 'Ten Gurus' at a *Kavi Darbar* in Lahore. Her comeliness and precocity made her an instant success. The fact that she was the only child of a widowed father, who had dedicated his life to preaching the gospel of Sikhism, made her in to an object of affection. As the petite, budding rhymster blossomed into a beautiful young woman and a poet, so did the fragrance of her works spread across her native land.

Amrita was married to a prosperous trading family, the Kwatras, who owned a popular general store in Anarkali in Lahore. It was as a mark of respect for her husband Pritam Singh, that Amrita replaced the suffix 'Kaur' to her name by Pritam, thus to become Amrita Pritam.

Thereafter the husband and wife drifted apart, but she continued her career as a poet and writer of fiction. She slogged hard, writing and broadcasting to keep home fires burning. Slowly she won recognition and was invited to conferences abroad, and visited Soviet Union, Bulgaria, Rumania and some Western European countries, and these visits enlarged her horizons which found concrete expressions in her magazine '*Naagmani*'.

Amrita Pritam continued to be a very private person. Her output of poems, short stories and novels were identified as most impressive. Some of her poems were translated into some foreign languages, and her novel '*Pinjar*' (the skeleton) was transformed into a feature film.

Amrita Pritam was a liberated woman in every sense of the word, as a person, poet and novelist. She freed herself from the shackles of religion and conventions, though brought up in a rigidly orthodox Sikh milieu that took the form of deliberate defiance of orthodox Khalsa traditions.

The partition of Panjab in 1947, and fratricidal strife between Muslims on the one side and Sikhs and Hindus on the other, hurt her very deeply and we find expressions in some of her best writings. This was the theme of her novel '*Pinjar*' and her most famous poem '*To Waris Shah*'.

Amrita's forte is her poetry not her prose that much. Whereas her earlier poems conformed to conventional patterns of meter and rhyme, and often carried echoes of folk music and song in her lines, she progressed to free verse expressing radical iconoclastic rebellion against accepted

values. Love, notable erotic and physical love which forms very little part of her personal life, is the predominant theme in much of her writings. Much of her later poems are woven round the theme of unrequited love and unquenched passion. The woman in her is every the loser waiting for her beloved, exposing herself in utter nakedness and an all-too willing victim of sacrifice.

I feel happy to present this collection of Amrita's poem in English. As having translated many of her poems, I did best what could be done. and it is

AMRITA PRITAM

Abstracts from her autobiography 'Revenue Stamp':

As has been mentioned in the 'introduction' by Khushwant Singh in this collection:

'The partition of Punjab had hurt Amrita Pritam very deeply and the same has been reflected in some of her writings like '**Pinjar**' (the novel). About her immortal poem '**To Waris Shah**' she mentioned in her autobiography :

"I had barely begun to give vent to my feelings when partition happened. Uprooted from Lahore, I had rehabilitated myself at Dehradun for a while, but later went to Delhi for work. On my return journey, I could not get a wink of sleep on the train. The pitch black darkness of the night was like a sign of the times. So piercing were the sighs the winds carried and echoed. It seemed we were back in mourning over this Watershed of the History. the trees loomed larger and larger like sentinels of sorrow. There were patches of stark aridity in between like the mounds of massive graves. The words of Waris Shah in his Punjabi classic '**Heer Waris Shah**':

'How will the dad and departed meet again ?'

surged back and forth through my mind. I thought, a great poet like him alone could bewail the loss a 'Heer' once had to bear. But who could lament the plight of millions of 'Heers' today? I could think of no one greater than Waris Shah to chant my invocation to. In the moving train, my trembling fingers moved on to describe the pangs I went through", and I wrote the poem '**To Waris Shah**'.

ਤਤਕਰਾ Index

ਅੱਜ ਆਖਾਂ ਵਾਰਿਸ ਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ! Aj akhan Varis Shah nun	To Waris Shah ਆਖਾਂ ਵਾਰਿਸ ਸ਼ਾਹ ਨੂੰ...	16-23
ਓ ਮੇਰੇ ਦੋਸਤ ! ਮੇਰੇ ਅਜਨਬੀ ! Oh mere dost, mere ajnabi	My friend! My stranger ਓਹ ਮੇਰੇ ਦੋਸਤ! ਮੇਰੇ ਅਜਨਬੀ...	24-27
ਅੰਮ੍ਰਿਤਾ ਪ੍ਰੀਤਮ Amrita Pritam	Amrita Pritam! ਅਮ੍ਰਿਤਾ ਪ੍ਰੀਤਮ	28-31
ਇਮਰੋਜ਼ ਚਿਤਕਾਰ Imroz chitarkar	Imroz ਝਮਰਾਜ਼ ਚਿਤਕਾਰ	32-35
... ਕੁਮਾਰੀ Kumari	Virgin ਕੁੰਵਾਰੀ	36-39
ਗੱਲਾਂ Vartalap	Talk ਵਾਰਤਾਲਾਪ	40-43
ਇਕ ਖਤ Bhavikh	Future ਭਵਿੱਖ	44-47
ਯਾਦ Yaad	Memory ਯਾਦ	48-51
ਪੁਲ Pul	The bridge ਪੁਲ	52-55
ਰਾਜਨੀਤੀ Rajniti	Politics ਰਾਜਨੀਤਿ	56-59
ਦਾਗ਼ Dagh	The scar ਦਾਗ਼	60-63
ਸਾਲ ਮੁਬਾਰਕ Saal mubarak	New Year Greetings ਸਾਲ ਮੁਬਾਰਕ	64-67
ਇਸ਼ਕ Ishq	Love ਇਸ਼ਕ	68-71
ਮਿਰਾ ਸ਼ਹਿਰ Mera shehar	My City ਮਿਰਾ ਸ਼ਹਿਰ	72-75

ਚੁੱਪ	Silence	76-79
Chup	चुप	
ਚੁੱਪ ਦੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼	Conspicacy of silence	80-83
Chup di sazish	चुप्प दी साज़िश	
ਮੇਰਾ ਪਤਾ	My address	84-87
Mera pata	मेरा पता	
ਮੋਮਬੱਤੀ	The candle	88-91
Mombati	मोमबत्ती	
ਮੈਂ	The self	92-95
Main	मैं	
ਇਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ	An. aspect	96-99
Ik dirshhtikon	इक दृष्टिकोण	
ਕੁਫਰ	Blasphemy (Kufra)	100-103
Gustakhi	गुस्ताखी	
ਸਿਆਲ	Cold	104-107
Sardi	सर्दी	
ਅਟੇਰਨ	The spool	108-111
Ateran	चरखी	
ਖਾਲੀ ਜਗਹ	Empty space	112-115
Khali jagah	ख़ाली जगह	
ਇਕ ਮੁਲਾਕਾਤ	Encounter	116-119
Ik mulakaat	एक मुलाकात (मुठभेड़)	
ਅਰਜ਼	Appeal	120-123
Araz	अरज़	
ਸਟਿੱਲ ਲਾਈਫ	Jallian wala	124-127
Still life	जलीयां वाला	
ਆਤਮ-ਮਿਲਣ	Meeting the self	128-131
Aatm Milan	आत्म मिलन	
ਆਦਿ ਸੰਗੀਤ	First melody	132-135
Adi sangeet	पहली धुन	

ਆਦਿ ਪੁਸਤਕ Adi pustak	First book ਆਦਿ ਪੁਸਤਕ	136-139
ਆਦਿ ਕਬੀਲਾ Adi kabila	Primitive tribe ਆਦਿ (ਪਹਲਾ) ਕਬੀਲਾ	140-143
ਆਦਿ ਸਿਮ੍ਰਿਤੀ Adi Simiriti	Primitive law ਆਦਿ ਵਿਧਾਨ	144-147
ਆਦਿ ਧਰਮ Adi dharm	First religion ਆਦਿ ਧਰਮ	148-151
ਆਦਿ ਰਚਨਾ Adi rachna	First creation ਆਦਿ ਰਚਨਾ	152-155
ਇਕ ਖਤ Ik khat	A letter ਇਕ ਖਤ	156-159

ਅੱਜ ਆਖਾਂ ਵਾਰਿਸ ਸ਼ਾਹ ਨੂੰ !

ਅੱਜ ਆਖਾਂ ਵਾਰਿਸ ਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਕਿਤੋਂ ਕਬਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਬੋਲ !
ਤੇ ਅੱਜ ਕਿਤਾਬੇ ਇਸ਼ਕ ਦਾ ਕੋਈ ਅਗਲਾ ਵਰਕਾ ਫੋਲ !
ਇਕ ਰੋਈ ਸੀ ਧੀ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਤੂੰ ਲਿਖ ਲਿਖ ਮਾਰੇ ਵੈਣ
ਅੱਜ ਲੱਖਾਂ ਧੀਆਂ ਰੋਂਦੀਆਂ ਤੈਨੂੰ ਵਾਰਿਸ ਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਕਹਿਣ :

ਵੇ ਦਰਦਮੰਦਾਂ ਦਿਆ ਦਰਦੀਆ ! ਉਠ ਤਕ ਆਪਣਾ ਪੰਜਾਬ
ਅੱਜ ਬੇਲੇ ਲਾਸ਼ਾਂ ਵਿਛੀਆਂ ਤੇ ਲਹੂ ਦੀ ਭਰੀ ਚਨਾਬ
ਕਿਸੇ ਨੇ ਪੰਜਾਂ ਪਾਣੀਆਂ ਵਿਚ ਦਿੱਤੀ ਜ਼ਹਿਰ ਰਲਾ
ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਾਣੀਆਂ ਧਰਤੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਪਾਣੀ ਲਾ
ਇਹ ਜ਼ਰਖੇਜ਼ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਲੂੰ ਲੂੰ ਫੁਟਿਆ ਜ਼ਹਿਰ
ਗਿਠ ਗਿਠ ਚੜ੍ਹੀਆਂ ਲਾਲੀਆਂ ਫੁਟ ਫੁਟ ਚੜ੍ਹਿਆ ਕਹਿਰ

ਹਿਵੁ ਵਿਲੱਸੀ ਵਾ ਫਿਰ ਵਣ ਵਣ ਵੱਗੀ ਜਾ
ਓਹਨੇ ਹਰ ਇਕ ਵਾਂਸ ਦੀ ਵੰਝਲੀ ਦਿੱਤੀ ਨਾਗ ਬਣਾ
ਪਹਿਲਾ ਡੰਗ ਮਦਾਰੀਆਂ ਮੰਤ੍ਰ ਗਏ ਗੁਆਚ
ਦੂਜੇ ਡੰਗ ਦੀ ਲਗ ਗਈ ਜਣੇ ਖਣੇ ਨੂੰ ਲਾਗ
ਲਾਗਾਂ ਕੀਲੇ ਲੋਕ ਮੂੰਹ ਬੱਸ ਫਿਰ ਡੰਗ ਹੀ ਡੰਗ
ਪਲੋ ਪਲੀ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਨੀਲੇ ਪੈ ਗਏ ਅੰਗ।

ਗਲਿਓਂ ਟੁੱਟੇ ਗੀਤ ਫਿਰ ਤੁੱਕਲਿਉਂ ਟੁੱਟੀ ਤੰਦ
ਤਿੰਜਣੋਂ ਟੁੱਟੀਆਂ ਸਹੇਲੀਆਂ ਚਰੱਖੜੇ ਘੁਕਰ ਬੰਦ
ਸਣੇ ਸੇਜ ਦੇ ਬੇੜੀਆਂ ਲੁੱਡਣ ਦਿੱਤੀਆਂ ਰੋੜ੍ਹ
ਸਣੇ ਡਾਲੀਆਂ ਪੀਂਘ ਅੱਜ ਪਿੱਪਲਾਂ ਦਿੱਤੀ ਤੋੜ

ਜਿਥੇ ਵਜਦੀ ਸੀ ਫੂਕ ਪਿਆਰ ਦੀ ਵੇ ਉਹ ਵੰਝਲੀ ਗਈ ਗੁਆਚ
ਰਾਂਝੇ ਦੇ ਸਭ ਵੀਰ ਅੱਜ ਭੁੱਲ ਗਏ ਉਹਦੀ ਜਾਚ

ਧਰਤੀ ਤੇ ਲਹੂ ਵੱਸਿਆ ਕਬਰਾਂ ਪਈਆਂ ਚੋਣ
ਪ੍ਰੀਤ ਦੀਆਂ ਸ਼ਾਹਜ਼ਾਦੀਆਂ ਅੱਜ ਵਿੱਚ ਮਜ਼ਾਰਾਂ ਰੋਣ

ਅੱਜ ਸੱਭੇ ਕੈਦੋ ਬਣ ਗਏ ਹੁਸਨ ਇਸ਼ਕ ਦੇ ਚੋਰ
ਅੱਜ ਕਿਥੋਂ ਲਿਆਈਏ ਲੱਭ ਕੇ ਵਾਰਿਸ ਸ਼ਾਹ ਇਕ ਹੋਰ

ਅੱਜ ਆਖਾਂ ਵਾਰਿਸ ਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਤੂੰਹੋਂ ਕਬਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਬੋਲ !
ਤੇ ਅੱਜ ਕਿਤਾਬੇ ਇਸ਼ਕ ਦਾ ਕੋਈ ਅਗਲਾ ਵਰਕਾ ਫੋਲ !

To Waris Shah

To waris Shah I turn today !
Speak up from the graves midst which you lie!
In our book of love, turn the next leaf.
When one daughter of the Punjab did cry
You filled pages with songs of lamentation,
today a hundred daughters cry
O Waris to speak to you.”

O friend of the sorrowing, rise and see your Punjab
cropses are strewn on the pasture,
blood runs in the Chenab.
Some hand hath mixed poison in our fie rivers
the rivers in turn had irrigated the land.
From the rich land have sprouted venomous weeds
how high the red has spread
how much the curse has bled !

The poisoned air blew into every wood
and turned the flute bamboo into snakes
they first stung the charmers who lost their antidotes
then stung all that came their way
their lips were bit, fangs everywhere.
The poison spread to all the lines
all of the Punjab turned blue.

Song was crushed in every throat;
every spinning wheel's thread was snapped;
Friends parted from one another;
the hum of spinning wheels fell silent.

All boats lost the moorings
and float rudderless on the stream
the swings on thepeepals branches
have crashed with the peepul tree.

Where the windpipe trilled songs of love
that flute has been lost
Ranjah and his brothers have lost their art.

Blood keeps falling upon the earth
oozing out drop by drop from graves.
The queens of love
Weep in tombs.

It seems all people have become Kaidoos,
thieves of beauty and love—
where should I search out
another Waris Shah.

Waris Shah!
Open your grave;
write a new page
in the book of love.

Aj Ākhāṃ Vāris Shāh Nūṃ....

aja ākhāṃ vārisa śāha nūṃ kitom kabarāṃ viccom bola!
te aja kitābe-iśka dā koī agalā varakā phola!

ika roī sī dhī pañjāba dī, tū likha-likha māre vaiṇa,
aja lakkhāṃ dhīāṃ rondīāṃ, tainūṃ vārisa śāha nūṃ kahaṇa:

uṭha daradamandāṃ diyā daradīā uṭha taka apaṇā pañjāba
aba bele lāsāṃ vichiāṃ te lahū dī bharī canāba

kise ne pañjāṃ pāñīāṃ vica diti zahira ralā
te unhāṃ pāñīāṃ dharata nūṃ diti pāñī lā

ika zarakheza zamīna de lūṃ lūṃ phuṭiā zāhira
giḍha giḍha caḍīṃā lāliyāṃ phuṭa phuṭa caḍiyā kahara

jithe vajadī phūka pyāra dī ve oha vañjhalī gaī guāca
rāñjhe de sabhī vīra āja bhūla gae usadī jāñca

dharatī te lahū basayā kabarāṃ patāṃ coṇā
prīta dīāṃ śahazādīāṃ aja vica mazārāṃ roṇa

aja sabho 'kaidī' baṇa gae, husana iśka de cora
aja kitthoṃ liāīc labha ke vārisa śāha ika hora

aja ākhāṃ vārisa śāha nūṃ, tūhoṃ kabarāṃ viccoṃ bola
te aja kitābe-iśka dā koī agalā varakā khola

अज आखां वारिस शाह¹ नूं.....

अज आखां वारिस शाह नूं कितों कबरां विच्चों बोल!
ते अज किताबे-इश्क दा कोई अगला वरका फोल!

इक रोई सी धी पंजाब दी, तू लिख-लिख मारे वैण,
अज लक्खां धीआं रोंदीआं, तैनूं वारिस शाह नूं कहणः

उठ दरदमन्दां दिया दरदीआ उठ तक अपना पंजाब
अज बेले लाशां विछीआं ते लहू दी भरी चनाव

किसे ने पंजां पाणीआं विच दिती ज़हिर रला
ते उन्हां पाणीआं धरत नूं दिता पाणी ला

इक ज़रखेज ज़मीन दे लूं लूं फुटिआ ज़हिर
गिठ गिठ चड़ीआ लालियां फुट फुट चड़िया कहर

जित्थे वजदी फूक प्यार दी वे ओह वंझली गई गुआच
रांझे दे सभी वीर अज भूल गए उसदी जांच

1. पंजाब के एक महान कवि जिन्होंने हीर और रांझा की प्रेम कथा में हीर पर हुए अत्याचारों पर एक महान काव्य रचना की थी।

धरती ते लहू वसया कबरां पइआं चोण
प्रीत दीआं शहजादीआं अज विच मजारां रोण

अज सभो 'कैदी' बण गए, हुसन इश्क दे चोर
अज कित्थों लिआईए लभ के वारिस शाह इक होर

अज आखां वारिस शाह नूं, तूहों कबरां विच्चों वोल!
ते अज किताबे-इश्क दा कोई अगला वरका खोल!

ਓ ਮੇਰੇ ਦੋਸਤ ! ਮੇਰੇ ਅਜਨਬੀ !

ਇਕ ਵਾਰ ਅਚਾਨਕ ਤੂੰ ਆਇਆ—

ਤਾਂ ਵਕਤ, ਅਸਲੋਂ ਹੈਰਾਨ, ਮੇਰੇ ਕਮਰੇ 'ਚ ਖਲੋਤਾ ਰਹਿ ਗਿਆ ...
ਤਰਕਾਲਾਂ ਦਾ ਸੂਰਜ ਲਹਿਣ ਵਾਲਾ ਸੀ, ਪਰ ਲਹਿ ਨਾ ਸਕਿਆ
ਤੇ ਘੜੀ ਕੁ ਉਸ ਨੇ ਡੁੱਬਣ ਦੀ ਕਿਸਮਤ ਵਿਸਾਰ ਦਿੱਤੀ,
ਫਿਰ ਅਜ਼ਲਾਂ ਦੇ ਨੇਮ ਨੇ ਇਕ ਦੁਹਾਈ ਦਿੱਤੀ
ਤੇ ਵਕਤ ਨੇ—ਬੀਤੇ-ਖਲੋਤੇ ਛਿਣਾਂ ਨੂੰ ਤੱਕਿਆ
ਤੇ ਘਾਬਰ ਕੇ ਬਾਰੀ 'ਚੋਂ ਛਾਲ ਮਾਰ ਦਿੱਤੀ।

ਉਹ ਬੀਤੇ-ਖਲੋਤੇ ਛਿਣਾਂ ਦੀ ਘਟਨਾ

ਹੁਣ ਤੈਨੂੰ ਵੀ ਬੜੀ ਅਸਚਰਜ ਲਗਦੀ ਹੈ

ਤੇ ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਬੜੀ ਅਸਚਰਜ ਲਗਦੀ ਹੈ

ਤੇ ਸ਼ਾਇਦ ਵਕਤ ਨੂੰ ਵੀ ਫੇਰ ਉਹ ਗ਼ਲਤੀ ਗਵਾਰਾ ਨਹੀਂ—

ਹੁਣ ਸੂਰਜ ਰੋਜ਼ ਵੇਲੇ ਸਿਰ ਡੁੱਬ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਤੇ ਹਨੇਰਾ ਰੋਜ਼ ਮੇਰੀ ਛਾਤੀ ਵਿਚ ਖੁੱਭ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਪਰ ਬੀਤੇ-ਖਲੋਤੇ ਛਿਣਾਂ ਦਾ ਇਕ ਸੱਚ ਹੈ

ਹੁਣ ਤੂੰ ਤੇ ਮੈਂ, ਮੰਨਣਾ ਚਾਹੀਏ ਜਾਂ ਨਾ, ਇਹ ਵੱਖਰੀ ਗੱਲ ਹੈ,

ਪਰ ਉਸ ਦਿਨ ਵਕਤ ਨੇ ਜਦ ਬਾਰੀ 'ਚੋਂ ਛਾਲ ਮਾਰੀ ਸੀ

ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਗੋਡਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਜੋ ਲਹੂ ਸਿੰਮਿਆ ਸੀ

ਉਹ ਲਹੂ, ਮੇਰੀ ਬਾਰੀ ਦੇ ਥੱਲੇ ਅਜੇ ਤਕ ਜੰਮਿਆ ਹੋਇਆ ..

My Friend! My Stranger!

Suddenly one day you came,
surprised,
Time stood still in my room,
The sun about to set,
paused.
Fated to return,
the sun forgot its fate.
The cosmic order complained.

When time looked at that moment,
started.
It leapt from my window.
We remember that incident
and wonder.
Perhaps time will never
do this again.

Now the sun sets each day on time
and darkness enters my heart
each night.
But that moment which stood still
was the truth
Whether you and I admit it or not.
that from my window.
Its knees were bruised and bled
that blood still stains my window.

Oh Mere Dost! Mere Ajanabī....

ika vāra acānaka tū āyā-

tāṃ vaqta, asalom hairāna, maire kamare vica khilotā raha
gayā.....

tarakālāṃ dā sūraja lena varalāsī, para leha nara sakiyā
te ghaḍī ko usa ne ḍubana kismata visāra detī
phira azalāṃ de nīma ne ika duhāī ditti
je vaqta ne bīte khilote chināṃ nūṃ takiyā
te ghābaḍa ke bārisa vicoṃ chāla māra ditti

oha bīte khilote chināṃ dī ghaṭanā
huna tīnoṃ dī baḍī cārja lagadī hai:
te mainūṃ vī baḍī acaraja lagadī hai
te śāyada vaqta nūṃ kī phera oha ghalatī gavārā nahīṃ
huna sūraja roja velē sira ḍuba jāndā hai
te hunerā roja merī chātī vica kḥuba jāndā hai

para bīte khilote chināṃ kā ika saca hai
huna tū maiṃ sunā cāhie jāṃ nāṃ, cha vakharī gala hai.
para usa dina vaqta ne jida bārī vicoṃ chāla māri sī
te osa de goḍiyā vicoṃ jo lahū samyāsī
oha lahū merī bārī de thalle aja taka jamayā hoyā hai.

ओह मेरे दोस्त! मेरे अजनबी.....

इक वार अचानक तू आया-

तां वक्त, असलों हैरान, मेरे कमरे विच खिलोता रह गया.....

तरकालां दा सूरज लेन वरलासी, पर लेह नर सकिया

ते घड़ी को उस ने डुबन किरमत विसार देती

फिर अजलां दे नीम ने इक दुहाई दिती

जे वक्त ने बीते खिलोते छिनां नूं तकिया

ते घाबड़ के बारिस विचों छाल मार दिती-

ओह बीते खिलोते छिनां दी घटना

हुन तीनों दी बड़ी चार्ज लगदी है।

ते मैनुं वी बड़ी अचरज लगदी है

ते शायद वक्त नूं की फेर ओह गलती गवारा नही

हुन सूरज रोज वेले सिर डुब जान्दा है

ते हुनेरा रोज मेरी छाती विच खुब जान्दा है।

पर बीते खिलोते छिनां का इक सच है

हुन तू में सुना चाहिए जां नां, एह वखरी गल है।

पर उस दिन वक्त ने जिद वारी तिचों छाल मारी सी

ते ओस दे गोडिया विचों जो लहू सम्यारी

ओह लहू मेरी वारी दे थल्ले अज तक जमया होया है।

ਅੰਮ੍ਰਿਤਾ ਪ੍ਰੀਤਮ

ਇਕ ਦਰਦ ਸੀ—

ਜੋ ਸਿਗਰਟ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੈਂ ਚੁੱਪ ਚਾਪ ਪੀਤਾ ਹੈ .

ਸਿਰਫ ਕੁਝ ਨਜ਼ਮਾਂ ਹਨ—

ਜੋ ਸਿਗਰਟ ਦੇ ਨਾਲੋਂ ਮੈਂ ਰਾਖ ਵਾਂਗਣ ਝਾੜੀਆਂ ...

Amrita Pritam

Pain:

I inhaled it,
quietly like a cigarette.

Song:

I flicked off
like ash
from the cigarette.

Amritā Prītam...

ika darda sī-

jo sigreṭa dī taraha maiṃ cupa cāpa pītā hai

sirfā kujha nazamāṃ haiṃ-

jo sigreṭa de nāloṃ meṃ rākha vāṅgana jhāḍiyāṃ.....

अमृता प्रीतम.....

इक दर्द सी-

जो सिग्रेट दी तरह मैं चुप चाप पीता है

सिर्फ कड़वा नज़मां हैं-

जो सिग्रेट दे नालों में राख वांगन झाड़ियां.....

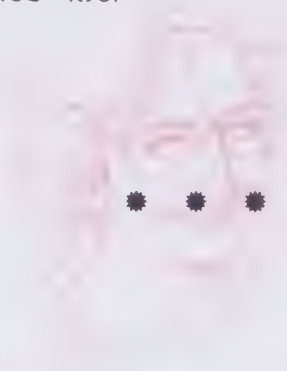

ਇਮਰੋਜ਼ ਚਿਤ੍ਰਕਾਰ

ਮੇਰੇ ਸਾਹਮਣੇ ਈਜ਼ਲ ਦੇ ਉੱਤੇ—
ਇਕ ਕੈਨਵਸ ਪਈ ਹੈ

ਕੁਝ ਇੰਜ ਜਾਪਦਾ—
ਕਿ ਕੈਨਵਸ ਤੇ ਲੱਗਾ ਰੰਗ ਦਾ ਟੋਟਾ
ਇਕ ਲਾਲ ਟਾਕੀ ਬਣ ਕੇ ਹਿਲਦਾ ਹੈ

ਤੇ ਹਰ ਇਨਸਾਨ ਦੇ ਅੰਦਰ ਦਾ ਪਸ਼ੂ
ਇਕ ਸਿੰਗ ਚੁਕਦਾ ਹੈ,
ਸਿੰਗ ਤਣਦਾ ਹੈ, ਤੇ ਹਰ ਕੂਚਾ ਗਲੀ ਬਜ਼ਾਰ
ਇਕ “ਰਿੰਗ” ਬਣਦਾ ਹੈ,
ਤੇ ਮੇਰੀਆਂ ਪੰਜਾਬੀ ਰਗਾਂ ਵਿਚ
ਇਕ ਸਪੇਨੀ ਰਵਾਇਤ ਖੋਲਦੀ
ਗੋਯਾ ਦੀ ਮਿੱਥ—
ਬੁਲ ਫ਼ਾਈਟਿੰਗ
ਟਿਲ ਡੈੱਥ ...

Imroz

A canvas
is spread
on the easel before me.

It seems
as if the patch of colour,
stuck to the canvas
swings
like red cloth.

And the beast in the man
raises its horn.
aims it to strike.
And every street, alley and lane
forms the ring,
And Spanish passion
rages
in my Panjabi veins.
The myth of Goya,
bull-fighting
till death.

Imroz Chitrkār...

mere sāhamaṇe-īzala de utte,
ika kainavasa paī hai

kujha iṃja jāpadā-
ki kainavasa te lagā raṅga dā ṭoṭā
ika lāla ṭākī baṇa ke hiladā hai
te hara insāna de andara dā paśū

ika sīṅga cukadā hai.
siṅga taṇadā hai- te hara kūcā galī bāzāra
ika 'riṅga' baṭadā hai
te merīāṃ pañjābī raḡāṃ vīca
ika sapenī ravāyata khauladī
goyā dī mitha.....
bula phāiṭiṅga.....
ṭila ḍaitha.....

इमरोज चित्रकार.....

मेरे साहमणे-ईजल दे उते,

इक कैनवस पई है

कुझ इंज जापदा-

कि कैनवस ते लगा रंग दा टोटा

इक ताल टाकी वण के हिलदा है

ते हर इन्सान दे अन्दर दा पशू

इक सिंग चुकदा है।

सिंग तणदा है - ते हर कूचा गली वाज़ार

इक 'रिंग' बटदा है

ते मेरीआं पंजावी रगां विच

इक सपेनी रवायत खौलदी

गोया दी मिथ.....

बुल फाइटिंग.....

टिल डैथ.....

... ਕੁਮਾਰੀ

ਮੈਂ ਤੇਰੀ ਸੇਜ ਤੇ ਜਦ ਪੈਰ ਧਰਿਆ ਸੀ
ਮੈਂ ਇਕ ਨਹੀਂ ਸਾਂ—ਦੋ ਸਾਂ
ਇਕ ਸਾਲਮ ਵਿਆਹੀ, ਤੇ ਇਕ ਸਾਲਮ ਕੁਆਰੀ
ਸੋ ਤੇਰੇ ਭੋਗ ਦੀ ਖਾਤਿਰ
ਮੈਂ ਉਸ ਕੁਆਰੀ ਨੂੰ ਕਤਲ ਕਰਨਾ ਸੀ
ਮੈਂ ਕਤਲ ਕੀਤਾ ਸੀ

ਇਹ ਕਤਲ, ਜੋ ਕਾਨੂੰਨ ਨਾ ਜਾਣਿਜ਼ ਹੁੰਦੇ ਹਨ
ਸਿਰਫ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿਲਤ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਹੁੰਦੀ ਹੈ
ਤੇ ਮੈਂ ਉਸ ਜ਼ਿੱਲਤ ਦਾ ਜ਼ਹਿਰ ਪੀਤਾ ਸੀ
ਤੇ ਫਿਰ ਪਰਭਾਤ ਵੇਲੇ
ਇਕ ਲਹੂ ਵਿਚ ਭਿੱਜੇ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਵੇਖੇ ਸਨ
ਹੱਥ ਧੋਤੇ ਸਨ—

ਬਿਲਕੁਲ ਉਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਜਿਉਂ ਹੋਰ ਮੁਸ਼ਕੀ ਅੰਗ ਧੋਣੇ ਸੀ
ਪਰ ਜਿਉਂ ਹੀ ਮੈਂ ਸ਼ੀਸ਼ੇ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੋਈ
ਉਹ ਸਾਹਮਣੇ ਖਲੋਤੀ ਸੀ
ਉਹੀ, ਜੋ ਆਪਣੀ ਜਾਚੇ, ਮੈਂ ਰਾਤੀਂ ਕਤਲ ਕੀਤੀ ਸੀ

ਓ ਖੁਦਾਇਆ !
ਕੀ ਸੇਜ ਦਾ ਹਨੇਰਾ ਬਹੁਤ ਗਾੜ੍ਹਾ ਸੀ ?
ਮੈਂ ਕਿਹਨੂੰ ਕਤਲ ਕਰਨਾ ਸੀ, ਤੇ ਕਿਹਨੂੰ ਕਤਲ ਕਰ ਬੈਠੀ ...

...Virgin

When I entered your bridal chamber
I was not one but two persons.
One's marriage had ever consummated and complete
the other had ever remained a chaste virgin.

To fulfill our union
I had to kill the virgin.
And kill her, I did.
Such murders are sanctioned by the law
Only the humiliation accompanying them is illegal.
So I drank the poison of humiliation.

Came the dawn and
I saw the dawn and
I saw the blood on my hands.
I washed them
Just as I washed off the odours on my body.

But when I saw myself in the mirror
there she was before me;
The same one I thought I had
murdered during the night.

Oh, God!
Was the bridal chamber so dark I could not tell
the one I was slay from the one I sis in fact kill.

Kumvārī....

maiṃ terī seja te jada paira dhariā sī
maiṃ 'ika' nahīṃ sām- 'do' sām
ika sālama biyāhī te ika sālama kuārī.....
so tere bhoga dī khātira-
maiṃ usa kuārī nūṃ qatala karanā sī
maiṃ qatala kitā sī-

eha qatala jo qānūna jāyaza hunde hana
sirfa ohanā dī zillata nājāyaza hundi hai.
te maiṃ usa zillata dā zahara pītā sī
te phira parabhāta vele-
ika lahū vica bhijje maiṃ āpaṇe hatha vekhe sana,
hatha dhote sana-

bilakula usa tarahāṃ jyom hora muśakī aṃga dhoṇe sī.
para jiṃo hī maiṃ śīše de sāmāṇe hoī
oha sāmāṇe khalotīsī
ohī, jo āpaṇī jāce, maiṃ rātī qatala kitī sī

o khudāyā!

kī seja dā hanerā bahuta gādhā sī?

maiṃ kihanūṃ qatala karanā sī, te kihanūṃ qatala kara baiḥhī?

कुंवारी.....

मैं तेरी सेज ते जद पैर धरिआ सी
मैं 'इक' नहीं सां- 'दो' सां
इक सालम बियाही ते इक सालम कुआरी.....
सो तेरे भोग दी खातिर-
मैं उस कुआरी नू क़तल करना सी
मैं क़तल कीता सी-

एह क़तल जो क़ानून जायज़ हुंदे हन
सिर्फ़ ओहना दी ज़िल्लत नाजायज़ हुंदी है।
ते मैं उस ज़िल्लत दा ज़हर पीता सी
ते फिर परभात वेले-
इक लहू विच भिज्जे मैं आपणे हथ वेखे सन,
हथ धोते सन-

बिलकुल उस तरहां ज्यों होर मुशक्की अंग धोणे सी।
पर जिंओ ही मैं शीशे दे सामणे होई
ओह सामणे खलोतीसी
ओही, जो आपणी जाचे, मैं राती क़तल कीती सी

ओ खुदाया!
की सेज दा हनेरा बहुत गाढ़ा सी ?
मैं किहनू क़तल करना सी, ते किहनू क़तल कर बैठी?

ਗੱਲਾਂ

ਆ ਸੱਜਣ ਅੱਜ ਗੱਲਾਂ ਕਰੀਏ
ਤੇਰੇ ਦਿਲ ਦੇ ਬਾਗ਼ਾਂ ਅੰਦਰ
ਹਰੀ ਚਾਹ ਦੀ ਪੱਤੀ ਵਾਂਗੂੰ
ਜਿਹੜੀ ਗੱਲ ਜਦੋਂ ਵੀ ਉੱਗੀ
ਉਸੇ ਗੱਲ ਨੂੰ ਤੋੜ ਲਿਆ ਤੂੰ।
ਹਰ ਇਕ ਕੂਲੀ ਗੱਲ ਛੁਪਾਈ,
ਹਰ ਇਕ ਪੱਤੀ ਸੁੱਕਣੇ ਪਾਈ।

ਮਿੱਟੀ ਦੇ ਇਸ ਚੁੱਲ੍ਹੇ ਅੰਦਰ
ਕਿਸੇ ਅੱਗ ਨੂੰ ਫੋਲ ਲਵਾਂਗੇ
ਇਕ ਦੋ ਫੂਕਾਂ ਮਾਰ ਲਵਾਂਗੇ
ਬੁੱਝੀ ਲੱਕੜ ਬਾਲ ਲਵਾਂਗੇ।

ਮਿੱਟੀ ਦੇ ਇਸ ਚੁੱਲ੍ਹੇ ਅੰਦਰ
ਸੇਕ ਇਸ਼ਕ ਦਾ ਬੋਲ ਪਵੇਗਾ
ਮੇਰੇ ਜਿਸਮ ਤਾਂਬੀਏ ਅੰਦਰ
ਦਿਲ ਦਾ ਪਾਣੀ ਖੋਲ ਪਵੇਗਾ।
ਆ ਸੱਜਣ ਅੱਜ ਖੋਲ੍ਹ ਪੋਟਲੀ !

ਹਰੀ ਚਾਹ ਦੀ ਪੱਤੀ ਵਾਂਗੂੰ
ਉਹੀਉ ਤੋੜ ਗੁਆਈਆਂ ਗੱਲਾਂ
ਉਹੀਉ ਸਾਂਭ ਸੁਕਾਈਆਂ ਗੱਲਾਂ

ਇਸ ਪਾਣੀ ਵਿੱਚ ਪਾ ਕੇ ਵੇਖੀਂ
ਇਸ ਦਾ ਰੰਗ ਵਟਾ ਕੇ ਵੇਖੀਂ

ਤੱਤਾ ਘੁੱਟ ਇਕ ਤੂੰ ਵੀ ਪੀਵੀਂ
ਤੱਤਾ ਘੁੱਟ ਇਕ ਮੈਂ ਵੀ ਪੀਵਾਂ

ਉਮਰ ਹੁਨਾਲਾ ਅਸਾਂ ਲੰਘਾਇਆ
ਉਮਰ ਸਿਆਲਾ ਲੰਘਦਾ ਨਹੀਓਂ
ਆ ਸੱਜਣ ਅੱਜ ਗੱਲਾਂ ਕਰੀਏ ..

Talk

Come love, let us pour out hearts today!
in the garden of your heart
Whatever subject like seed sprouted
you picked out like a leaf of garden tea.
Every subject you hid away
every leaf put out to dry.

In this hearth made of clay
we will rekindle fire out of the embers
blow on it once or twice
And flames will leap out of a half-burnt log.

In this heart made of clay
our love will speak with tongues of flame
And in the cauldron of my body
my hearts water come to boil.

Come love, open up the packet
of green tea leaves
And pick again what we have lost
Freshen again things gone dry.
Dip them in this water and see
how they change their colour
Take a sip or two while it is hot
and let me have a sip or two.

In the spring time of our life we could do without it.
In our winter years it's hard to bear.

Come love, let us pour out our hearts today!

Vārtālāp...

ā sajaṇa aja gallāṃ karīe.....

tere dila de bāgāṃ aṃdara
harī cāha dī pattī vāṅgūṃ
jihādī galla jadom vī ugī
ose galla nūṃ toḍa liā tūṃ
hara ika kūlī galla chupāī,
hara ika pattī sukaṇe pāī

miṭṭī de isa culhe aṃdara
kise aga na phola lavāṅge
ika-do phūkāṃ māra lavāṅge
būjhī lakkaḍa bāla lavāṅge

miṭṭī de isa culhe aṃdara
seka iśka dā bola pavegā
merc jisama tāṃabīe aṃdara
dila dā pāṇī khola pavegā
ā sajaṇa kholha poṭalī.....

harī cāha dī pattī vāṅgūṃ
ohīo toḍa guāiyāṃ gallāṃ
ohīo sām̄bha sukāiyāṃ gallāṃ

isa pāṇī vica pā ke vekhīṃ
isa dā raṅga vaṭā ke vekhīṃ

tattā ghuṭṭa ika tū vī pīvīṃ.
tattā ghuṭṭa ika maim vī pīvāṃ

umara-hunālā asāṃ laṅghāyā
umara-siālā laṅghadā nahīo

ā sajaṇa aja gallāṃ karīe.....

वार्तालिपि.....

आ सजण अज गल्लां करीए...!

तेरे दिल दे वागां अंदर
हरी चाह दी पत्ती वांगं
जिहड़ी गल्ल जदों वी उगी
ओसे गल्ल न तोड़ लिआ तं
हर इक कूली गल्ल छुपाई,
हर इक पत्ती सुकणे पाई

मिट्टी दे इस चुल्हे अंदर
किसे अग न फोल लवांगे
इक-दो फूकां मार लवांगे
बूझी लक्कड़ बाल लवांगे

मिट्टी दे इस चुल्हे अंदर
सेक इश्क दा तोल पवेगा
मेरे जिसम तांतीए अंदर
दिल दा पाणी खोल पवेगा
आ सज्जण अज खोल्ह पोटली.....

हरी चाह दी पत्ती वांगं
ओहीओ तोड़ गुआइयां गल्लां
ओहीओ सांभ सुकाइयां गल्लां

इस पाणी विच पा के वेरवीं
इस दा रंग वटा के वेरवीं

तत्ता घुट्ट इक त वी पीवीं।
तत्ता घुट्ट इक में वी पीवां

उमर-हुनाला असां लंघाया
उमर-सिआला लंघदा नहीओ

आ सजण अज गल्लां करीए.....

ਇਕ ਖ਼ਤ

ਮੈਂ—ਇਕ ਪਰਛੱਤੀ 'ਤੇ ਪਈ ਪੁਸਤਕ।
ਸ਼ਾਇਦ ਸਾਧ ਬਚਨ ਹਾਂ, ਜਾਂ ਭਜਨ ਮਾਲਾ ਹਾਂ,
ਜਾਂ ਕਾਮਸੂਤਰ ਦਾ ਇਕ ਕਾਂਡ,
ਜਾਂ ਕੁਝ ਆਸਨ, ਤੇ ਗੁਪਤ ਰੋਗਾਂ ਦੇ ਟੋਟਕੇ,
ਪਰ ਜਾਪਦਾ—ਮੈਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ।
(ਕੁਝ ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ ਜ਼ਰੂਰ ਕੋਈ ਪੜ੍ਹਦਾ)

ਤੇ ਜਾਪਦਾ—ਇਕ ਕ੍ਰਾਂਤੀਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਸਭਾ ਹੋਈ ਸੀ
ਤੇ ਸਭਾ ਵਿਚ ਜੋ ਮਤਾ ਪਾਸ ਹੋਇਆ ਸੀ
ਮੈਂ ਉਸੇ ਦੀ ਇਕ ਹੱਥ ਲਿਖਤ ਕਾਪੀ ਹਾਂ।
ਤੇ ਫੇਰ ਉਤੋਂ ਪੁਲਿਸ ਦਾ ਛਾਪਾ
ਤੇ ਜੋ ਕੁਝ ਪਾਸ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਕਦੇ ਲਾਗੂ ਨਾ ਹੋਇਆ
ਸਿਰਫ 'ਕਾਰਵਾਈ' ਖ਼ਾਤਰ ਸਾਂਭ ਕੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ।

ਤੇ ਹੁਣ ਸਿਰਫ ਕੁਝ ਚਿੜੀਆਂ ਆਉਂਦੀਆਂ
ਚੁੰਝ ਵਿਚ ਤੀਲੇ ਲਿਆਉਂਦੀਆਂ
ਤੇ ਮੇਰੇ ਬਦਨ ਉਤੇ ਬੈਠ ਕੇ
ਉਹ ਦੂਸਰੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਦਾ ਫਿਕਰ ਕਰਦੀਆਂ।
(ਦੂਸਰੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਦਾ ਫਿਕਰ ਕਿੰਨਾਂ ਹੁਸੀਨ ਫਿਕਰ ਹੈ)।
ਪਰ ਕਿਸੇ ਉਪਰਾਲੇ ਲਈ ਚਿੜੀਆਂ ਦੇ ਖੰਭ ਹੁੰਦੇ ਹਨ
ਤੇ ਕਿਸੇ ਮਤੇ ਦਾ ਕੋਈ ਖੰਭ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।
(ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਮਤੇ ਦੀ ਕੋਈ ਦੂਸਰੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ?)

ਸਿਰਫ ਕਦੇ ਸੋਚਦੀ ਹਾਂ ਸੁੰਘ ਕੇ ਵੇਖਾਂ
ਕਿ ਮੇਰਾ ਭਵਿੱਖ ਕਿਥੇ ਹੈ ?
ਤੇ ਏਸ ਫਿਕਰ ਵਿਚ ਮੇਰੀ ਕੁਝ ਜਿਲਦ ਲਹਿੰਦੀ ਹੈ
ਪਰ ਜਦੋਂ ਵੀ ਕੁਝ ਸੁੰਘਣਾ ਚਾਹਵਾਂ
ਸਿਰਫ ਵਿੱਠਾਂ ਦੀ ਹਵਾੜ੍ਹ ਔਂਦੀ ਹੈ ...
ਓ ਮੇਰੀ ਧਰਤੀ ਦੇ ਭਵਿੱਖ !
ਮੈਂ—ਤੇਰੀ ਵਰਤਮਾਨ ਦਸ਼ਾ ..

Future

A book on the loft, I am,
perhaps some sacred text or hymnal.
Or a chapter from the Kamasutra,
or a prescription for venereal diseases.
I realize none of these
had I been one, someone would have read me.

It would seem that at a meeting of revolutionaries
they passed a resolution, and I am its original manu-
script.
The police seal is stamped on it.
The resolution could not be implemented,
and now lies preserved for reference.

Sparrows with straws in their beaks come,
sit on my breast and worry about the next generation.
(How wonderful is to worry
about the coming generation!)
Sparrows have wings to fly
But resolutions have no wings
(or else resolutions do not generate).

Sometimes I wonder, if I can
smell out what lies in my future.
The fear loosens my binding.
And when I try to smell it
it smells of bird's droppings.

Dear earth what is your future?
I am today, what you will be.

Bhāvikh....

maiṃ- ika parachattī te paī pustaka!
śāyada sādha bacana hām, jāṃ bhajana mālā hām,
jāṃ kāmasūtra dā ika kāṃha
jāṃ kucha āsana, te gupta rogāṃ de ṭotake
para jāpadā- maiṃ ihanā vicom kucha vī nahīṃ.
(kucha hundi tāṃ jarūra koī padhadā)

te jāpadā- ika krāntikāriyāṃ dī sabhā hui sī
te sabhā vicā jo atā pāsa ho āsī
maiṃ use dī ika hatha likhata kāpī hām.
te phera uttom pulisa dā chāpā
te jo kucha pāsa hoā sī, kade lāgū nā hoā
sirapha ""kāravāī" khātara sāmna ke rakhīyā gayā.

te huṇa sirapha kujha cidīyāṃ āūṃdīyāṃ
cuñja vica nīle liāūṃdīyāṃ
te mere badana utte baiṭha ke
oha dūsarī pīḍhī dā phikrā karadīyāṃ.
(dūsarī pīḍhī dā phikra kinnā hasīna phikra hai.)
para kise uparāle laī cidīyāṃ de khambha nahīṃ hunde hana
te kise mate dā koī khambha nahīṃ hundā.
(jāṃ kise mata dī koī dūsarī pīḍhī nahīṃ hundi ?)

sirapha kade socadī hām suṅgha ke vekham
ki merā bhavikha kithe hai ?
te aisa fikara vica merī kujha jinda laiṃhadī hai
para jadoṃ vī kujha suṅghanā cāhavāṃ
sirapha viṭhām dī hakaḍa oṃdī hai.....
ō merī dharatī de bhavikha!
maiṃ- terī varatamāna daśā.....

भविष्य.....

मैं इक परछत्ती ते पई पुस्तक।
शायद साध वचन हां, जां भजन माला हां,
जां कामसुत्र दा इक कांह
जां कुछ आसन, ते गुप्त रोगां दे टोटके
पर जापदा मैं इहना विचो कुछ वी नही।
(कुछ हुंदी तां जरूर कोई पढदा)

ते जापदा इक क्रांतिकारियां दी सभा हुई सी
ते सभा विचा जो अता पास हो आसी
मैं उसे दी इक हथ लिखत कापी हां।
ते फेर उक्तो पुलिस दा छपा
ते जो कुछ पास होआ सी, कदे लागू ना होआ
सिरफ "कारवाई" खातर सांम के रखिया गया।

ते हुण सिरफ कुझ चिडीयां आऊंदीयां
चुंज विच नीले लिआऊंदीयां
ते मेरे वदन उक्ते वठ के
आह दूसरी पीठी दा फिक्र करदीयां।
(दूसरी पीठी दा फिक्र किन्ना हरीन फिक्र है।
पर किसे उपराल लई चिडीयां दे खंभ नही हुंदे हन
ते किसे मते दा कोई खंभ नही हुंदा।
(जां किसे मत दी कोई दूसरी पीठी नही हुंदी?)

सिरफ कदे सोचदी हां सुंघ के वेखां
कि मेरा भविष्य किये हे ?
ते ऐस फिकर विच मेरी कुझ जिन्द लेंहदी है
पर जदो वी कुझ सुंघना चाहतां
सिरफ विठां दी हकड ओंदी हे
आ मेरी घरती दे भविष्य।
मैं तेरी वरतमान दशा

ਯਾਦ

ਸੂਰਜ ਨੇ ਕੁਝ ਘਾਬਰ ਕੇ ਅੱਜ
ਚਾਨਣ ਦੀ ਇਕ ਬਾਰੀ ਖੋਲ੍ਹੀ
ਬੱਦਲ ਦੀ ਇਕ ਬਾਰੀ ਭੀੜੀ
ਉੱਤਰ ਗਿਆ ਨੁਰੇ ਦੀ ਪੌੜੀ।

ਅੰਬਰ ਦੇ ਭਰਵੱਟਿਆਂ ਉੱਤੇ
ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿਉਂ ਮੁੜ੍ਹਕਾ ਆਇਆ।
ਤਾਰੇ, ਸਾਰੇ ਬੀੜੇ ਖੋਲ੍ਹੇ
ਗਲੋਂ ਚੰਨ ਦਾ ਕੁੜਤਾ ਲਾਹਿਆ।

ਬੈਠੀ ਹਾਂ ਮੈਂ ਦਿਲ ਦੀ ਗੁੱਠੇ,
ਯਾਦ ਤੇਰੀ ਅੱਜ ਈਕਣ ਆਈ
ਜੀਕਣ ਗਿੱਲੀ ਲੱਕੜ ਵਿੱਚੋਂ
ਗਾੜ੍ਹਾ ਕੌੜਾ ਧੁੰਆਂ ਉੱਠੇ,

ਨਾਲ ਸੈਂਕੜੇ ਸੋਚਾਂ ਆਈਆਂ,
ਜੀਕਣ ਸੁੱਕੀ ਲੱਕੜ ਭਰਦੀ
ਲਾਲ ਕਿਰਮਚੀ ਅੱਗ ਦੇ ਹਉਕੇ
ਦੋਵੇਂ ਲੱਕੜਾਂ ਹੁਣੇ ਬੁਝਾਈਆਂ।

ਵਰ੍ਹੇ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੋਲੇ ਖਿੰਡੇ
ਕੁਝ ਬੁੱਝੇ ਕੁਝ ਬੁੱਝਣੋਂ ਰਹਿ ਗਏ,
ਹੱਥ ਸਮੇਂ ਦਾ ਸਾਂਭਣ ਲੱਗਾ
ਪੋਟਿਆਂ ਉੱਤੇ ਛਾਲ ਪੈ ਗਏ।

ਇਸ਼ਕ ਤੇਰੇ ਦੇ ਹੱਥੋਂ ਛੁੱਟੀ
ਜਿੰਦ ਕਾਹੜਨੀ ਟੁੱਟ ਗਈ ਹੈ
ਤਵਾਰੀਖ ਅੱਜ ਚੌਂਕੇ ਵਿੱਚੋਂ
ਭੁੱਖੀ ਭਾਣੀ ਉੱਠ ਗਈ ਹੈ।

Memory

Today the sun was somewhat uneasy,
it threw open the window of the light
Then it shut the window of the cloud
and went down the stairway of darkness.

Beads of sweat hung
on the brows of the sky;
It undid the star-buttons
and took off the moon-shirt.

I was sitting in a corner by myself,
Your memory came to me
like a thick and bitter smoke
from a wet log.

And with it came a hundred thoughts
as red sighs of fire
come from a dry log,
Both logs I have quenched now.

The embers of years are scattered
some dead, some still aglow
When time tried to sweep them up
its hands came up in blisters.

The cooking pot slipped from fingers
and broke;
We had invited history to a feast
it had to go unfed and hungry.

Yād....

sūraja ne kuja ghābara ke ajja
cānaṇa dī ika bārī kholī
baddala dī ika bārī bhīdī
utara gayā nere dī paudī.

aṃbara de makhaṭṭiyāṃ ūtte
patā nahīṃ kyom maḍakā āyā.
tāre sāre bhīde rakele
galom canna dā kuḍatā lāhiyā.

baiṭhī hāṃ maiṃ dila dī guṭṭhe,
yāda terī ajja ikaṇa āī,
jīkaṇa gillī lakaḍī vicom
gāḍhā kauḍā dhuāṃ uṭṭhe,

nāla saiṅkaḍe socāṃ āīyāṃ
jīkaṇa sukkī lakaḍa bharāḍī
lāla kiramacī agga de hāūke
deveṃ lakaḍāṃ hune bujhāīyāṃ.

dare jisa taraha kole khiṇḍe
kucha bujhe kujha bujhaṇom raha gae,
hattha samaya dāsāmmaṇa laggā
poriyāṃ ūtte chāle pai gae.

īska tere de hatthom chuṭṭī
jīnda kāhāḍanī ṭūṭa gaī hai.
tavārīkha ajja cauṅke vicom
bhukhe bhāṇī uṭha gaī haiṃ.

याद.....

सूरज ने कुज घाबर के अज्ज
चौनण दी इक बारी खोली
बददल दी इक बरी भीड़ी
उतर गया नेरे दी पौड़ी।

अंबर दे मखटियाँ ऊत्ते
पता नहीं क्यों मडका आया।
तारे सारे बीडे रकेले
गलों चन्न दा कुड़ता लाहिया।

वैठी हां में दिल दी गुठ्ठे,
याद तेरी अज्ज ईकण आई,
जीकण गिल्ली लकड़ी विचों
गाढ़ा कौड़ा धुआँ उठ्ठे,

नाल सैंकड़े शोचां आईयां
जीकण सुक्की लकड़ भरदी
लाल किरमची अगग दे हऊके
देवें लकड़ां हुने बुझाईयां।

दरे जिस तरह कोले खिंडे
कुझ बुझे कुझ बुझणों रह गए,
हत्थ समय दासांमण लगगा
पोरियां ऊत्ते छाले पै गए।

इश्क तेरे दे हत्थों छुट्टी
जिंद काहडनी टूट गई है।
तवारीख अज्ज चौंके विचों
भुखे भाणी उठ गई है।

ਪੁਲ

ਕੱਲ੍ਹ—ਅਸਾਂ ਦੋਹਾਂ ਨੇ ਇਕ ਪੁਲ ਜਲਾਇਆ ਸੀ
ਤੇ ਇਕ ਦਰਿਆ ਦੇ ਕੰਢਿਆਂ ਵਾਂਗੂੰ ਨਸੀਬ ਵੰਡੇ ..

ਬਦਨ ਛੰਡੇ—

ਤਾਂ ਇਕ ਪਿੰਡੇ ਦੀ ਵੀਰਾਨੀ ਏਸ ਕੰਢੇ ਸੀ
ਤੇ ਇਕ ਪਿੰਡੇ ਦੀ ਵੀਰਾਨੀ ਓਸ ਕੰਢੇ ...

ਫੇਰ ਰੁੱਤਾਂ ਨੇ ਜਦੋਂ ਵੀ ਕੁਝ ਫੁੱਲ ਦਿੱਤੇ—
ਤਾਂ ਤੂੰ ਵੀ ਉਹ ਪਿੰਡੇ ਤੋਂ ਤੋੜ ਦਿੱਤੇ,
ਤੇ ਮੈਂ ਵੀ ਉਹ ਰੁੱਤਾਂ ਨੂੰ ਮੋੜ ਦਿੱਤੇ,
ਤੇ ਝੜੇ ਪੱਤਿਆਂ ਵਾਂਗੂੰ—
ਕਿੰਨੇ ਹੀ ਵਰ੍ਹੇ ਅਸਾਂ ਪਾਣੀ 'ਚ ਰੋੜ੍ਹ ਦਿੱਤੇ ...

ਵਰ੍ਹੇ ਮੁੱਕੇ ਨੇ, ਪਰ ਪਾਣੀ ਨਹੀਂ ਸੁੱਕੇ,
ਤੇ ਵਗਦੇ ਪਾਣੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ, ਪਰਛਾਵੇਂ ਤਾਂ ਵੇਖੇ,
ਪਰ ਮੂੰਹ ਨਹੀਂ ਤੱਕੇ ...

ਤੇ ਏਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ—

ਕਿ ਕੁਝ ਵਿੱਥ ਤੇ ਖਲੋਤੇ ਅਸੀਂ ਮੁੱਕ ਜਾਈਏ
ਚੱਲ ! ਖਿੰਗੁਰਾਂ ਜਹੇ ਪਿੰਡੇ ਪਾਣੀ ਤੇ ਵਿਛਾਈਏ !
ਤੂੰ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡੇ ਤੇ ਪੈਰ ਰੱਖੀਂ,
ਤੇ ਅੱਧੇ ਦਰਿਆ ਨੂੰ ਲੰਘ ਆਵੀਂ !
ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡੇ ਤੇ ਪੈਰ ਰੱਖਾਂਗੀ—
—ਤੈਨੂੰ ਅੱਗੋਂ ਦੀ ਮਿਲਾਂਗੀ ...

The Bridge

Yesterday you and I
burnt a bridge
and divided our destinies
Like the two banks of a river.
shook our bodies
till one body had the solitude of one bank
and the other the solitude of the other.

When spring returned
and gave birth to flowers
you plucked them from body
and I too gave them back to the spring.

And like foliage that has been shed during the fall,
We let the years drift away as float away leaves
on the waters.

The years have gone by
but the waters have not dried up;
And on the flowing stream
we saw our reflections
but not our faces clearly.

Before we fade away
standing thus apart from each other;
Let us spread our lean bodies
on the surface of the waters.
And you step on your body
to span half the river
while I will tread on my body
and will receive you more than halfway.

Pul....

kala-asāṃ dohrāṃ ne ika pula jalāyā sī
te ika dariyā de kaṇḍe vāṅgu nasība vaṇḍe.....

badana chaṇḍe-
tāṃ ika piṇḍe dī vīrānī aise kaṇḍesī
te ika piṇḍe dī vīrānī osa kaṇḍe.....

phera ruttāṃ ne jadoṃ vī kujha kulala ditte
tāṃ tū vī oha piṇḍe to toḍa ditte,
te maiṃ vī oha rulāṃ nūṃ moḍa ditte,
te jhaḍe pattiyāṃ vāṅgu-
kinne hī vare asī pānī vica roḍha ditte....

vare mukke ne, para pānī nahīṃ sukke,
te vagade pānīyāṃ, vicoṃ, para chāveṃ tāṃ vekhe
para muṃha nahīṃ takake....

te aisa to pahalāṃ-
ki kujha vitha te khalote aśī mukka jāīai
cala! khiṅgarāṃ jide piṇḍe pānī te vichāīai!

tū āpane piṇḍe te paira rakhīṃ
te adhe dariyā nūṃ laṅgha jāvī!
maiṃ āpane piṇḍe te paira rakhāṅḡī-
- tainū aggoṃ dī milāṅḡī

पुल.....

कल-असां दोहां ने इक पुल जलाया सी
ते इक दरिया दे कंडे वांगु नसीब वंडे.....

वदन छंडे-

तां इक पिंडे दी वीरानी ऐसे कंडेसी
ते इक पिंडे दी वीरानी ओस कंडे.....

फेर रूत्तां ने जदों वी कुझ कुलल दित्ते
तां तू वी ओह पिंडे तो तोड़ दित्ते,
ते में वी ओह रूलां नूं मोड़ दित्ते,
ते झड़े पत्तियां वांगु-
किन्न्ने ही वरे असी पानी विच रोह दित्ते.....

वरे मुक्के ने, पर पानी नहीं सुक्के,
ते वगदे पानीयां, विचों, पर छावें तां वेखे,
पर मुँह नहीं तकके.....

ते ऐस तो पहलां
कि कुझ विथ ते खलोते असी मुक्क जाईए
चल! खिंगरां जिदे पिंडे पानी ते विखाईए!

त आपने पिंडे ते पैर ररवीं
ते अधे दरिया नूं लंच जावीं
में आपने पिंडे ते पैर रखांगी -
-तैनु अक्कों दी मिलांगी

ਰਾਜਨੀਤੀ

ਸੁਣਿਆ ਹੈ ਰਾਜਨੀਤੀ ਇਕ ਕਲਾਸਿਕ ਫਿਲਮ ਹੈ।
ਹੀਰੋ—ਬਹੁਮੁਖੀ ਪ੍ਰਤਿਭਾ ਦਾ ਮਾਲਿਕ—ਰੋਜ਼ ਆਪਣਾ ਨਾਮ ਬਦਲਦਾ
ਹੀਰੋਇਨ—ਹਕੂਮਤ ਦੀ ਕੁਰਸੀ—ਉਹੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ
ਐਕਸਟਰਾ : ਰਾਜ ਸਭਾ ਤੇ ਲੋਕ ਸਭਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰ
ਫਾਈਨਾਂਸਰ : ਦਿਹਾੜੀਦਾਰ ਮਜ਼ਦੂਰ, ਕਾਮੇ ਤੇ ਕਿਸਾਨ
(ਫਾਈਨਾਂਸ ਕਰਦੇ ਨਹੀਂ, ਕਰਵਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ)
ਸੰਸਦ : ਇਨ ਡੋਰ ਸ਼ੂਟਿੰਗ ਦਾ ਸਥਾਨ
ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ : ਆਊਟ ਡੋਰ ਸ਼ੂਟਿੰਗ ਦਾ ਸਾਧਨ

ਇਹ ਫਿਲਮ ਮੈਂ ਵੇਖੀ ਨਹੀਂ, ਸਿਰਫ਼ ਸੁਣੀ ਹੈ
ਕਿਉਂਕਿ ਸੈਂਸਰ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ—ਨਾਟ ਫ਼ਾਰ ਐਡਲਟਸ।

Politics

Politics is classical film, they say.

Hero: a multi-talented person, who changes his name frequently;

Heroine: the ruling chair; it remains the same;

Extras : the member of Lok Sabha and Rajya Sabha;

Financiers : the daily wagers, peasants and farmhands
(they do not like to finance, but are made to);

Parliament : the citadel for indoor shootings;

Newspapers : the media for outdoor shootings.

I haven't seen the film, only heard of it.

The censor says : not for adults.

Rājñīti....

suñiyā hai ki rājanīti ika kalāsika filama hai.
hīro- bahumukhī pratibhā dā mālika
roza āpañā
nāma badaladā
hīroina- hakūmata dī kursī- uhī rahandī hai
ekstrā- rāja sabhā te loka sabhā de maimbara
fāināṃsara- dihādīdāra mazadūra, kāme, te kisāna
(fāināṃsa karade nahīṃ, karavāe jānde hana)
saṃsada- inaḍora sūṭiṅga dā sathāna
akhabārāṃ- āuḍora sūṭiṅga dā sādhana

cha filma maiṃ vekhī nahīṃ, sirfā suñī hai
kyoṃa ki saṃsara dā kahaṇā hai- nōṭa fāra eḍalaṭsa

राजनीति.....

सुणिया है कि राजनीति इक क्लासिक फ़िल्म है।

हीरो- बहुमुखी प्रतिभा दा मालिक-

रोज़ आपणा

नाम बदलदा

हीरोइन- हकूमत दी कुर्सी- उही रहंदी है

एक्टर- राज सभा ते लोक सभा दे मँबर

फ़ाइनांसर- दिहाड़ीदार मज़दूर, कामे, ते किसान

(फ़ाइनांस करदे नहीं, करवाए जांदे हन)

संसद इनडोर शूटिंग दा सथान

अख़बारां- आउटडोर शूटिंग दा साधन

एह फ़िल्म में वेस्वी नहीं, सिर्फ़ सुणी है

क्यों कि सेंसर दा कहणा है- नॉट फ़ार एडल्ट्स

ਦਾਗ਼

ਕੱਚੀ ਕੰਧ ਮੁਹੱਬਤ ਵਾਲੀ
ਲਿੰਬਿਆ ਅਤੇ ਪੋਚਿਆ ਮੱਥਾ
ਫਿਰ ਵੀ ਇਸ ਦੀ ਵੱਖੀ ਵਿੱਚੋਂ
ਰਾਤੀਂ ਇਕ ਖਰੇਪੜ ਲੱਥਾ

ਅਸਲੋਂ ਜਿਵੇਂ ਮੁਘਾਰ ਹੋ ਗਿਆ
ਕੰਧ ਦੇ ਉੱਤੇ ਦਾਗ਼ ਪੈ ਗਿਆ

ਇਹ ਦਾਗ਼ ਅੱਜ ਰੂੰ ਰੂੰ ਕਰਦਾ
ਇਹ ਦਾਗ਼ ਅੱਜ ਬੁੱਲ੍ਹੀਆਂ ਟੇਰੇ
ਇਹ ਦਾਗ਼ ਅੱਜ ਅੜੀ ਪੈ ਗਿਆ
ਇਹ ਦਾਗ਼ ਅੱਜ ਛੜੀਆਂ ਮਾਰੇ

ਬਿਟ ਬਿਟ ਤਕਦਾ ਮੇਰੀ ਵੱਲੇ
ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਦਾ ਮੂੰਹ ਸਿੰਵਾਣੇ
ਬਿਟ ਬਿਟ ਤੱਕਦਾ ਤੇਰੀ ਵੱਲੇ
ਆਪਣੇ ਪਿਉ ਦੀ ਪਿੱਠ ਪਛਾਣੇ

ਬਿਟ ਬਿਟ ਤੱਕਦਾ ਦੁਨੀਆਂ ਵੱਲੇ
ਸੌਣ ਲਈ ਪੰਝੂੜਾ ਮੰਗੇ
ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਕੋਲੋਂ
ਖੇਡਣ ਲਈ ਛਣਕਣਾ ਮੰਗੇ

ਕੁਝ ਤੇ ਮੁੱਖੋਂ ਬੋਲ ਨੀ ਮਾਏ
ਏਸ ਦਾਗ਼ ਨੂੰ ਕੁੱਛੜ ਚੁੱਕਾਂ
ਕੁਝ ਤੇ ਮੁੱਖੋਂ ਬੋਲ ਬਾਬਲਾ
ਏਸ ਦਾਗ਼ ਨੂੰ ਲੋਰੀ ਦੇਵਾਂ

ਦਿਲ ਦੇ ਵਿਹੜੇ ਰਾਤ ਪੈ ਗਈ
ਏਸ ਦਾਗ਼ ਨੂੰ ਕਿੰਜ ਸੁਆਵਾਂ !
ਦਿਲ ਦੇ ਕੋਠੇ ਸੂਰਜ ਚੜ੍ਹਿਆ
ਏਸ ਦਾਗ਼ ਨੂੰ ਕਿੰਜ ਛੁਪਾਵਾਂ !

The Scar

The house of love
seemingly in good repair;
But last night suddenly
a crack opened.

A visible scar
is left on the wall.

This scar is whimpering now.
Now this scar is growing aloud,
this scar is growing stubborn.
Now this scar is kicking with its hand and feet.

It stares at me
knowing its mother's face,
it stares at you
knowing its father's back.

It stares at the world
and begs for a cot to sleep in;
And it asks the laws of the world
for a small toy to play with.

Mother, say something,
that I may take the scar in my lap.
Father, say soothing,
that I may sing a song for the scar.

Though I sit in darkness
how can I tell the scar to sleep?
With sunlight overhead
where can I hide scar?

Dāgh...

kacī kandha muhabbata vālī
libimā te pociā matthā
phira vī isadī vakhī vicom
rātīm ika kharepaḍa latthā
asalom jivem mughāra ho gayā,
kandha de utte dāgha pai gayā

iha dāgha aja rūm rūm karadā,
iha dāgha aja buliā tere
iha dāgha aja adī pai gayā
iha dāgha aja chadhīam māre

biṭa biṭa takadā merī vale,
apaṇī māṃ dā muṃha siṃvāṇe
biṭa biṭa takadā terī vale,
āpane pio dī piṭṭha pachāṇe

biṭa biṭa takadā duniā bale,
sauna lai paṅghūdā maṅge,
duniām de qānūnām kolom
kheḍaṇa lai chaṇakaṇā maṅge
kujha te mukkhom bōla nī māe
aisa dāgha nū kucchada cukām
kujha te mukhom bōla bābalā
aisa dāgha nūm lorī devām

dila de vihaḍe rāta pai gai
aisa dāgha nūm kiṇja suāvām!
dila de koṭhe sūraja cadhiā
esa dāgha nūm kija chupāvām!

दाग.....

कची कन्ध मूहब्वत वाली
लिविंआ ते पाँचिआ मत्था
फिर वी इसदी वरवी विचों
रालीं इक खरेपड़ लत्था
असलों जिवें मुघार हो गया,
कन्ध दे उत्ते दाग पै गया

इह दाग अज रूं रूं करदा,
इह दाग अज बुलीआ टेरे
इह दाग अज अड़ी पै गया
इह दाग अज छड़ीआं मारे

बिट बिट तकदा मेरी वले,
अपणी मां दा मुंह सिंवाणे
बिट बिट तकदा तेरी वले,
आपने पिओ दी पिठठ पछाणे

बिट बिट तकदा दुनीआ बले,
सौण लई पंगूड़ा मंगे,
दुनीआं दे कानूनां कोलों
खेडण लई छणकणा मंगे
कुझ ते मुख्रवों बोल नी माए
ऐस दाग नू कुच्छड़ चुकां
कुझ ते मुख्रवों बोल बाबला
ऐस दाग नू लोरी देवां

दिल दे विहड़े रात पै गई
ऐस दाग नं किंज सुआवां!
दिल दे कोठे सूरज चढ़िआ
एस दाग नू किंज छुपावां!

ਸਾਲ ਮੁਬਾਰਕ

ਜਿਵੇਂ ਸੋਚ ਦੀ ਕੰਘੀ ਵਿੱਚੋਂ ਟੁੱਟ ਗਿਆ ਇਕ ਦੰਦਾ
ਜਿਵੇਂ ਸਮਝ ਦੇ ਝੰਗੇ ਉੱਤੇ ਲੱਗ ਗਈ ਇਕ ਖੁੰਘੀ
ਜਿਵੇਂ ਸਿਦਕ ਦੀ ਅੱਖ ਵਿਚ ਅੱਜ ਚੁੱਭ ਗਿਆ ਇਕ ਤੀਲਾ
ਨੀਂਦਰ ਨੇ ਜਿਉਂ ਉਂਗਲਾਂ ਦੇ ਵਿਚ ਸੁਪਨੇ ਦਾ ਇਕ ਕੋਲਾ ਫੜਿਆ।
ਨਵਾਂ ਸਾਲ ਅੱਜ ਈਕਣ ਚੜ੍ਹਿਆ।

ਜੀਕਣ ਦਿਲ ਦੇ ਫਿਕਰੇ ਵਿੱਚੋਂ ਬੁੱਝ ਗਿਆ ਇਕ ਅੱਖਰ
ਜਿਉਂ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੇ ਕਾਗਜ਼ ਉੱਤੇ ਡੁੱਲ੍ਹ ਗਈ ਅੱਜ ਸਿਆਹੀ
ਜਿਵੇਂ ਸਮੇਂ ਦੇ ਹੋਠਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਨਿਕਲ ਗਿਆ ਇਕ ਹਉਕਾ
ਆਦਮ ਜ਼ਾਤ ਦੀਆਂ ਪਲਕਾਂ ਵਿਚ ਜੀਕਣ ਕੋਇ ਅੱਥਰੂ ਅੰਤਿਆ
ਨਵਾਂ ਸਾਲ ਅੱਜ ਈਕਣ ਚੜ੍ਹਿਆ।

ਜਿਵੇਂ ਇਸ਼ਕ ਦੀ ਜੀਭ ਦੇ ਉੱਤੇ ਉੱਠ ਪਿਆ ਇਕ ਛਾਲਾ
ਸੱਭਿਅਤਾ ਦੀਆਂ ਬਾਹਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਭੱਜ ਗਈ ਈਕ ਚੜ੍ਹੀ
ਤਵਾਰੀਖ਼ ਦੀ ਮੁੰਦਰੀ ਵਿੱਚੋਂ ਡਿੱਗ ਪਿਆ ਇਕ ਥੇਵਾ
ਧਰਤੀ ਨੇ ਜਿਉਂ ਅੰਬਰ ਦਾ ਇਕ ਬੜਾ ਉਦਾਸ ਜਿਹਾ ਖਤ ਪੜ੍ਹਿਆ
ਨਵਾਂ ਸਾਲ ਅੱਜ ਈਕਣ ਚੜ੍ਹਿਆ।

New Year Greetings!

As if from the comb of my thought
one tooth had gone;
As if a piece had been torn
from the shirt of my mind,
As if a speck
had pricked the eye of my faith,
As if the finger of sleep
had caught a burning coal of dream,
So has the new year come.

As if a single letter
had slipped out of my name,
As if a drop of ink
had stained my perfect confidence,
As if the lips of time
had sighed deeply,
As if a tear had come
to the eyes of mankind,
So has the new year come.

As if a mark had appeared
on loves fair skin,
As if a glass bangle had broken
on the arm of culture,
As if a pearl had fallen out
of the ring of history;
Earth has received
a sad letter from the sky,
So has the new year come.

Sāl Mubārak....

jideṃ soca dī kaṅghī vicoṃ ṭuṭa gayā ika daṇḍā
jiveṃ samajha de jhage utte gagga gaī ika khubī
jiveṃ sidaka dī akla vica ajja cuma gayā ika tīlā
nīndara ne jiūṃ ūgalāṃ de vica supane dā ika kolā
phaḍiyā
nakaṃ sāla ajja ikaṇa caḍhiyā

jīkaṇa dila de fikare vicoṃ bujha gayā ika akkhara
jiṃ ū viśvāsa de kāgaza ūtte ḍula gaī ajja syāhī
jiveṃ samaya de hoṭhāṃ vicoṃ nikala gayā ika haūkā
ādama jāta dīyāṃ palakāṃ vica jīkaṇa koī utharu
āḍiyā
nakaṃ sāla ajja rakaṇa cāhiyā

jiveṃ iśka dī jībha de utte uṭha piyā ika chālā
sabhyatā dīyāṃ bāhavāṃ vicoṃ bhajja gaī ika caḍhī
tavārīkha dī mundarī vicoṃ ḍigga piyā ika thepā
dharatī ne jiūṃ aṃbara dā ika baḍā udāsa jihā khata
navāṃ sāla ajja ikaṇa caḍhiyā

साल मुबारक.....

जिदें सोच दी कंघी विचों टुट गया इक दंडा
जिवें समझ दे झगो ऊत्ते गग्ग गई इक खुवी
जिवें सिदक दी अक्ल विच अज्ज चुम गया इक तीला
नीदर ने जिऊं ऊगलां दे विच सुपने दा इक कोला
फडिया।

नकं साल अज्ज इकण चहिया।

जीकण दिल दे फिकरे विचों बुझ गया इक अक्खर
जिऊ विश्वास दे कागज ऊत्ते डुल गई अज्ज स्याही
जिवें समय दे होठां विचों निकल गया इक हऊका
आदम जात दीयां पलकां विच जीकण कोई उथरु
अडिया

नकं साल अज्ज रकण चहिया।

जिवें इश्क दी जीभ दे उते उठ पिया इक छाला
सभ्यता दीयां वाहवां विचों भज्ज गई इक चटी
तवारीख ती मुंदरी विचों डिग्ग पिया इक थेपा
धरती ने जिऊं अंतर दा इक बडा उदारस जिहा खत
नवां साल अज्ज इकण चहिया।

ਇਸ਼ਕ

ਕਮੀਨਾ ... ਬੇਵਫਾ ... ਬਦਜ਼ਾਤ ... ਜ਼ਾਲਮ ...
ਤੱਤਿਆ ! ਤੂੰ ਯਾਦ ਆਵੇਂ ਤਾਂ ਕਿੰਨੇ ਹੀ ਲਫਜ਼—
ਮੇਰੀ ਛਾਤੀ ਦੀ ਅੱਗ ਚੱਟਦੇ, ਅੱਜ ਥੁੱਕਦੇ, ਮੂੰਹੋਂ ਨਿਕਲਦੇ।

ਫਿਰ ਪਿੰਡੇ ਦਾ ਮਾਸ ਜਦ ਵੱਤਰੀ ਮਿੱਟੀ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੁੰਦਾ
ਤਾਂ ਸਾਰੇ ਲਫਜ਼ ਮੇਰੇ ਸੁੱਕਿਆਂ ਹੋਠਾਂ ਤੋਂ ਝੜਦੇ
ਤੇ ਮਿੱਟੀ ਦੇ ਵਿੱਚ ਬੀਆਂ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਡਿੱਗਦੇ।

ਮੈਂ ਹਫੀ ਹੋਈ ਧਰਤੀ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਦ ਚੁੱਪ ਹੁੰਦੀ
ਤਾਂ ਚੰਦਰੇ, ਮੇਰੇ ਅੰਗਾਂ ਦੇ ਵਿੱਚੋਂ ਉੱਗ ਪੈਂਦੇ
ਨਿਲੱਜੇ ਫੁੱਲਾਂ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੱਸਦੇ
ਤੇ ਮੈਂ, ਇਕ ਕਾਲੇ ਕੋਹ ਵਰਗੀ, ਮਹਿਕ ਮਹਿਕ ਜਾਂਦੀ ..

Love

Mean... Faithless...low-born... Cruel
Wretched!

When your memory comes back to me
Many words come pouring out of my mouth
Licking the flames in my heart
And spitting out fire.

And when the skin on my body
Is furrowed like the ploughed land
Hot words tumble out of
My parched lips
and like seeds take root in my soul.

When I am silent
I am like the panting earth
These wretched words sprout
Out of my limbs
And shameless laugh
Like flowers laugh
Like flowers that have lost all modesty.
And I blackened by long, arduous toil
Am enveloped in fragrance.

Ishq....

kāmīnā, be vafā, bada jāta.....zālīma
tītā! tū yāda āve tāṃ kīne hī lafza-
merī chātī vī ika caṭade, aga bugade, mafanā toṃ
nikalade

phira pinḍe dā māṃ jido tarī miṭṭī kī taraha hundā-
tāṃ sāre lafza mere suskiyāṃ hoṭāṃ toṃ jhaḍa de
te miṭṭī de vica vī āṃ dī taraha ḍagade

maiṃ thamī huī dharatī kī taraha jada cupa hondī
tāṃ candare, mare aṃgāṃ de vicoṃ uga pende
nilaje phulāṃ dīta raha sahade-
te maiṃ ika kāle koha vargī mahaka mahaka jāndī

इश्क.....

कमीना, वे वफा, बद जात.....जालिम
तीता! तू याद आवे तां किने ही लफज-
मेरी छाती वी इक चटदे, अग वुगदे, मफना तों
निकलदे

फिर पिन्डे दा मां जिदो तरी मिट्टी की तरह हुन्दा-
तां सारे लफज मेरे सुरिकयां होटां तों झड़ दे
ते मिट्टी दे विच वी आं दी तरह डगदे

मैं थमी हुई धरती की तरह जद चुप होन्दी
तां चन्दरे मरे अंगां दे विचों उग पेंदे
निलजे फुलां दीत रह सहदे-
ते मैं इक काले कोह वर्गी महक महक जांदी

ਮਿਰਾ ਸ਼ਹਿਰ

ਮਿਰਾ ਸ਼ਹਿਰ ਇਕ ਲੰਬੀ ਬਹਿਸ ਵਰਗਾ ਹੈ
ਸੜਕਾਂ—ਬੇਤੁਕੀਆਂ ਦਲੀਆਂ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ
ਤੇ ਗਲੀਆਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ—
ਜਿਉਂ ਇੱਕੋ ਗੱਲ ਨੂੰ ਕੋਈ ਇੱਧਰ ਘਸੀਟਦਾ ਕੋਈ ਉੱਧਰ।

ਹਰ ਮਕਾਨ ਇਕ ਮੁੱਠ ਵਾਂਗੂੰ ਵੱਟਿਆ ਹੋਇਆ
ਕੰਧਾਂ—ਕਚੀਚੀਆਂ ਵਾਂਗੂੰ
ਤੇ ਨਾਲੀਆਂ, ਜਿਉਂ ਮੂੰਹਾਂ 'ਚੋਂ ਝੱਗ ਵਗਦੀ ਹੈ

ਇਹ ਬਹਿਸ ਖੋਰੇ ਸੂਰਜ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ ਸੀ
ਜੁ ਉਸ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਇਹ ਹੋਰ ਗਰਮ ਹੁੰਦੀ
ਤੇ ਹਰ ਬੂਹੇ ਦੇ ਮੂੰਹ 'ਚੋਂ—
ਫਿਰ ਸਾਈਕਲਾਂ ਤੇ ਸਕੂਟਰਾਂ ਦੇ ਪਹੀਏ
ਗਾਲ੍ਹਾਂ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਕਲਦੇ
ਤੇ ਘੰਟੀਆਂ ਤੇ ਹਾਰਨ ਇਕ ਦੂਜੇ 'ਤੇ ਝਪਟਦੇ

ਜਿਹੜਾ ਵੀ ਬਾਲ ਇਸ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਜੰਮਦਾ
ਪੁੱਛਦਾ ਕਿ ਕਿਹੜੀ ਗੱਲ ਤੋਂ ਇਹ ਬਹਿਸ ਹੋ ਰਹੀ ?
ਫਿਰ ਉਸ ਦਾ ਸਵਾਲ ਵੀ ਇਕ ਬਹਿਸ ਬਣਦਾ
ਬਹਿਸ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲਦਾ ਬਹਿਸ ਵਿਚ ਰਲਦਾ

ਸੰਖਾਂ ਘੜਿਆਲਾਂ ਦੇ ਸਾਹ ਸੁੱਕੇ
ਰਾਤ ਆਉਂਦੀ, ਸਿਰ ਖਪਾਂਦੀ, ਤੇ ਚਲੀ ਜਾਂਦੀ
ਪਰ ਨੀਂਦਰ ਦੇ ਵਿਚ ਵੀ ਇਹ ਬਹਿਸ ਨਾ ਮੁੱਕੇ।
ਮਿਰਾ ਸ਼ਹਿਰ ਇਕ ਲੰਬੀ ਬਹਿਸ ਵਰਗਾ ਹੈ ...

My City

My city is like a long debate.

Its roads like pointless arguments lead to blind alleys,
its contentions streets thrust aggressively,
in myriad directions.

Every house is like a clenched fist,
with its walls gritting their teeth,
as its epileptic drains froth at their mouths.

This debate started with the dawn,
and warmed up, in the heart of the rising sun.
Then from the mouth of every door,
clanging wheels of cycle and scooters,
hurled out like abuses
with bells and horns pouncing upon each other.

Every new born child would ask:
What is all this yakking about?

Even his question would turn into an interrogation mark
conceived in the encountered of one,
argument with another.
When they met on a shady lane,
walking the streets of my city.

Conchshells & kettledrums lost their voices.
Came the night, troubled mind and departed.
But even in sleep the argument was endless;

My city is like one long debate.

Merā Shahar....

mirā śahara ika lambī bahasa varagā hai
saikāṃ betukiyāṃ daliyāṃ hī tarāṃ-
jiūṃ iko galala sūṃ koī idhara ghasīṭadā koī ūdhara.
hara makāna ika muṭha vāgu vaṭṭiyā hoiyā
kandhā-kaciṭiyāṃ vāṅgū
te nāliyāṃ, jiūṃ muṃhā vicoṃ jhaga vagadī hai.

iha bahasa khaure sūraja to śurū hoī sī
jo usa nū vekha ke iha hora garama hundī
te hara buhe de muṃhā vicoṃ-
phira sāīkilāṃ te skūṭarāṃ de pahiyē
gālāṃ dī taraha nikalade
te ghaṇṭiyāṃ de hārna ika dūje ūtte jhapaṭade.

jihadā vī bāla isa śahara vica jammadā
puchadā ki kihadī galla to iha bahasa ho rahī?
phira usa dā savāla vī ika bahasa banadā
bahasa vicoṃ nikaladā bahasa vica rāladā
saṅkhāṃ ghaḍiyālāṃ de sāha sukke
rāta āūṃdī, sira khapāndī, te calī jāndī
para nīndara de vica vī iha bahasa nā mukke
mirā śahara ika lambī bahasa varagā hai.....

मिरा शहर.....

मिरा शहर इक लंबी बहस बरगा है
सड़कां बेतुकीयाँ दलियाँ ही तरां
जिऊँ इको गलल सूं कोई इधर घसीटदा कोई ऊधर।
हर मकान इक मुठ वागु बट्टिया होइया
कंधा-कचीचीयाँ वांगू
ते नालियां, जिऊँ मुँहा विचों झग बगदी है।

इह बहस खौरे सूरज तो शुरू होई सी
जो उस नू बेख के इह होर गरम हुंदी
ते हर बुहे दे मुँह विचों-
फिर साईकिलां ते स्कूटरां दे पहिये
गालां दी तरह निकलदे
ते घंटियाँ दे हार्न इक दूजे ऊत्ते झपटदे।

जिहडा वी बाल इस शहर विच जंमदा
पुछदा कि किहडी गल्ल तो इह बहस हो रही ?
फिर उस दा सवाल वी इक बहस बनदा
बहस विचों निकलदा बहस विच रलदा
संखां घड़ियालां दे साह सुक्के
रात आऊंदी, सिर खपांदी, ते चली जांदी
पर नीदर दे विच वी इह बहस ना मुक्के
मिरा शहर इक लंबी बहस बरगा है....

ਚੁੱਪ

ਮਨ ਦੀ ਇਸ ਘੜਵੰਜੀ ਉੱਤੇ
ਸੋਚਾਂ ਵਾਲੀ ਗਾਗਰ ਖਾਲੀ
ਚੁੱਪ ਮੇਰੀ ਤਰਿਹਾਈ ਬੈਠੀ
ਹੋਠਾਂ ਉੱਤੇ ਜੀਭ ਫੇਰਦੀ
ਦੋ ਹਰਫ਼ਾਂ ਦਾ ਪਾਣੀ ਲੱਭੇ।

ਇਸਕ ਮੇਰੇ ਨੇ ਖੂਹ ਖੁਟਾਇਆ
ਦਿਹੂੰ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਹੀਆਂ ਵੱਜਣ
ਰਾਤਾਂ ਜੀਕਣ ਕਈ ਗੈਂਤੀਆਂ
ਵਰ੍ਹੇ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੱਥਰ ਟੁੱਟੇ
ਪਾਣੀ ਅਜੇ ਕਿਤੇ ਨਾ ਲੱਭੇ।

ਮਨ ਦੀ ਇਸ ਘੜਵੰਜੀ ਉੱਤੇ
ਗਾਗਰ ਬੈਠੀ ਮੂਧੀ ਹੋ ਕੇ
ਸਭ ਕੁਝ ਤੱਕੇ, ਬੋਲ ਨਾ ਸਕੇ
ਜੀਭ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੁੜੀ ਆਕੜੀ
ਹੋਠ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚਿੱਬ ਖੜਿੱਬੇ।

ਸਭਨਾਂ ਵਲੋਂ ਮੂੰਹ ਮੋੜ ਕੇ
ਪਾਣੀ ਨਾਲੋਂ ਸਾਕ ਤੋੜ ਕੇ
ਇਕ ਬੰਨੇ ਇਕ ਵਾਸਾ ਬੈਠਾ
'ਕੱਲਾ ਖੂਹ ਜੁਗਾਲੀ ਕਰਦਾ
ਮਿੱਟੀ ਕਿੱਥੇ, ਪੱਥਰ ਚੱਥੇ।

Silence

On this pitcher-wrack of minds
my minds pitcher is emptied of thought.
My silence is parched with thirst
and sucks its lips for a drop of words.

My love had drilled a well
with days as spades, nights as forks.
Smashing the stones of many years
but not a drop of water was found.

On this pitcher-wreck of minds
site my pitcher upside down
It sees all but cannot speak
my tongue parched and twisted
and lips moistened out of shape.

Turning its back on everyone
breaking its bond with the water,
The abandoned well droops,
chewing the cud of the earth
chewing mud and chewing stones.

Chúp....

mana kī isa caḍavañjī utte
socāṃ vālī gāgara khālī
cupa baiṭhī tarihāī baiṭhī
hoṭhāṃ utte jībha pheradī
do haraphāṃ dā pānī lage.
iśka mere ne khūha khurāiyā
diṃhu jisa taraha kahīyāṃ vajjaba
rātāṃ jīkaṇa kaī gaiṃliiyāṃ
vare jisa taraha patthara tuṭṭe
pānī ane kite nā labhe.
mana dī isa chaḍavañjī utte
gāgara baiṭhī sūdhī hoke
saba kujha takke, bola nā sake
jībha kisa taraha muḍī akadī
hoṭha kisa taraha cibba khaḍibe

samanāṃ valloṃ muṃha moḍa ke
pānī nāloṃ khāka toḍa ke
ika banne ika vāsā baiṭhā
ikallā khaha jugālī karadā
miṭṭī kiye, patthara cabbe.

चुप.....

मन की इस छड़वंगी उत्ते
सोचां वाली गागर खाली
चुप बैठी तरिहाई बैठी
होठां उत्ते जीभ फेरदी
दो हरफां दा पानी लगे।
इश्क मेरे ने खूह खुराईया
दिंहु जिस तरह कहीयां वज्जब
रातां जीकण कई गैलीयां
वरे जिस तरह पत्थर दुट्टे
पानी अने किते ना लभे।
मन दी इस छड़वंगी उत्ते
गागर बैठी सूधी होके
सब कुझ तकके, बोल ना सके
जीभ किस तरह मुड़ी आकड़ी
होठ किस तरह चिबब खडिबे

समनां वल्लों मुंह मोड के
पानी नालों खाक तोड के
इक वन्ने इक वासा बैठा
इकल्ला खह जुगाली करदा
मिट्टी किये, पत्थर चबबे।

ਚੁੱਪ ਦੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼

ਰਾਤ ਉਘਲਾਂਦੀ ਪਈ ...

ਕਿਸੇ ਨੇ ਇਨਸਾਨ ਦੀ ਛਾਤੀ ਨੂੰ ਸੰਨ੍ਹ ਲਾਈ ਹੈ
ਹਰ ਚੋਰੀ ਤੋਂ ਭਿਆਨਕ ਇਹ ਸੁਪਨਿਆਂ ਦੀ ਚੋਰੀ ਹੈ।

ਚੋਰਾਂ ਦੇ ਖੁਰੇ—

ਹਰ ਦੇਸ ਦੇ ਹਰ ਸ਼ਹਿਰ ਦੀ ਹਰ ਸੜਕ 'ਤੇ ਬੈਠੇ
ਪਰ ਕੋਈ ਅੱਖ ਤੱਕਦੀ ਨਹੀਂ, ਨਾ ਚੌਂਕਦੀ

ਸਿਰਫ਼ ਇਕ ਕੁੱਤੇ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਕ ਸੰਗਲੀ ਦੇ ਨਾਲ ਬੱਝੀ
ਕਿਸੇ ਵੇਲੇ, ਕਿਸੇ ਦੀ, ਕੋਈ ਨਜ਼ਮ ਭੌਂਕਦੀ ...

Conspiracy of silence

The night is drowsy
And someone
has broken into the breast
To steal his dreams,
the theft of dreams,
is the greatest disaster

The tracks of the thieves
are stamped
on every street,
of every city,
of every country.
But no eye beholds them,
no-one is shocked.

At times only a solitary poem howls
like a dog, tied to a chain

Chupp Dī Sāzish....

rāta uṃghalādī paī....

kise ne iṃsāna dī chāttī nūṃ sannū lāī hai

hara corī to bhayānaka iha supaniyāṃ dī corī hai

cora de khure-

hara deśa de hara śahara de hara saḍaka utte baiṭhe

para koī akkha takadī nahīṃ, nā cauṅkadī

sirapha ina ghatte kī taraha ika saṅgalī de nāla

kise bujhī vele, kise dī, koī nazṃa bhoṅkadī....

चुप्प दी साजिश.....

रात उंचलादी पई.....

किसे ने इंसान दी छात्ती नूं सन्नू लाई है
हर चोरी तो भयानक इह सुपनियां दी चोरी है

चोर दे खुरे-

हर देश दे हर शहर दे हर सड़क उते बैठे
पर कोई अक्ख तकदी नहीं, ना चौकदी
सिरफ इन घत्ते की तरह इक संगली दे नाल
किसे बुझी वेले, किसे दी, कोई नज्म भोंकदी.....

ਮੇਰਾ ਪਤਾ

ਅੱਜ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਘਰ ਦਾ ਨੰਬਰ ਮਿਟਾਇਆ ਹੈ
ਤੇ ਗਲੀ ਦੇ ਮੱਥੇ ਤੇ ਲੱਗਾ ਗਲੀ ਦਾ ਨਾਉਂ ਹਟਾਇਆ ਹੈ
ਤੇ ਹਰ ਸੜਕ ਦੀ ਦਿਸ਼ਾ ਦਾ ਨਾਉਂ ਪੂੰਝ ਦਿੱਤਾ ਹੈ
ਪਰ ਜੇ ਤੁਸਾਂ ਮੈਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰ ਲੱਭਣਾ ਹੈ
ਤਾਂ ਹਰ ਦੇਸ਼ ਦੇ, ਹਰ ਸ਼ਹਿਰ ਦੀ, ਹਰ ਗਲੀ ਦਾ ਬੁਹਾ ਠਕੋਰੋ,
ਇਹ ਇਕ ਸਰਾਪ ਹੈ, ਇਕ ਵਰ ਹੈ,
ਤੇ ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਸੁਤੰਤਰ ਰੂਹ ਦੀ ਝਲਕ ਪਵੇ
—ਸਮਝਣਾ ਉਹ ਮੇਰਾ ਘਰ ਹੈ ...।

My Address

Today I effaced the number of my house and
The name of the street at the top of the street;
I removed the signposts of all the roads;
Even so if you must find where I am
You must knock at the door
Of every house in every street, city and country.

This is both a curse and a benediction
Wherever you come across a liberated soul
You can take it to be my home.

Merā Patā...

aja maiṃ āpaṇc ghara dā nambara miṭāiā hai
te galī de matthe te laggā galī dā nāṃuṃ haṭāiyā hai
te hara saḍaka dī diśā dā nāuṃ pūñjha dittā hai
para je tusā mainnūṃ zarūra labhaṇā hai
tāṃ hara desa de, hara śahara dī, hara galī dā būhā ṭhakore
iha ika sarāpa hai, ika vara hai
te jithe vī sutantara rūha dī jhalaka pave
.....samajhaṇā uha merā ghara hai.

मेरा पता.....

अज मैं आपणे घर दा नम्बर मिटाइआ है
ते गली दे मत्थे ते लग्गा गली दा नाउं हटाइया है
ते हर सड़क दी दिशा दा नाउं पूंझ दिता है
पर जे तुरा मैंजूं जरूर लभणा है
तां हर देस दे, हर शहर दी, हर गली दा वूहा उकोरो
इह इक सराप है, इक वर है
ते जिथे वी सुतंतर रूह दी झलक पवे
.....समझणा उह मेरा घर है।

ਮੋਮਬੱਤੀ

ਮੈਂ ਇਕ ਗਿਰਜੇ ਦੀ ਮੋਮਬੱਤੀ ...
ਰੋਜ਼ ਛਾਤੀ ਦੀ ਅੱਗ ਨੂੰ ਪੈਰਾਂ 'ਚ ਬਾਲ ਕੇ
ਮੈਂ ਗਿਰਜੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਜਾਂਦੀ ਹਾਂ,
ਤੇ ਜਗਦੀਆਂ ਬੁਝਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ 'ਚੋਂ ਗੁਜ਼ਰ ਕੇ
ਮੈਂ ਅੱਖਰਾਂ ਦੇ ਹੁਸਨ ਤਕ ਪਹੁੰਚ ਜਾਂਦੀ ਹਾਂ ...
ਪਰ ਅੱਖਰਾਂ ਦਾ ਹੁਸਨ ਕਾਗਜ਼ ਦੀ ਅਮਾਨਤ
ਜਦ ਕਿਸੇ ਕਾਗਜ਼ 'ਚੋਂ ਬਾਹਰ ਔਂਦਾ ਹੈ
ਧਰਤੀ ਦਾ ਬਦਨ ਛੋਂਹਦਾ ਹੈ
ਤਾਂ ਧਰਤੀ ਦੇ ਲਹੂ ਵਿਚ ਭਿਜਦਾ ਹੈ ...

ਓ ਮੇਰੇ ਅੱਜ ਦੇ ਮਸੀਹਾ !
ਤੂੰ ਨਹੀਂ ਲਭਦਾ ਕਿਤੇ
ਤਾਂ ਮੈਂ ਟਿਮਟਿਮਾਂਦੀ ਜਹੀ—
ਸਿਰਫ਼ ਗੋਲੀਆਂ ਤੇ ਬੰਦੂਕਾਂ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਸੁਣਦੀ
ਉਸ ਗਿਰਜੇ ਵਿਚ ਪਰਤ ਔਂਦੀ ਹਾਂ
ਜੋ ਹਾਲੇ ਵੀ ਕਿਸੇ ਦੇਸ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਬਣਿਆ ...
ਮੈਂ ਇਕ ਗਿਰਜੇ ਦੀ ਮੋਮਬੱਤੀ ...

The Candle

I am like a candle in a cathedral.
Every day I light my feet with my heart's flame
and step out of the church.
I pass through eyes that conceal sorrow and faith,
and reach the inherent beauty of words.
Yet words retain their beauty only on paper.
When that beauty escapes the printed page
and touches the flesh of earth,
it is drenched in the blood of the soil.

O Messiah of all our todays!
When I fail to find you any where,
my flame flickers.
All I can hear are bullets whistling
And the thunder of guns.
Then I retrieve my steps to the Cathedral
which has yet to be built anywhere.

Momabattī....

maiṃ ika giraje dī momabattī....
roza chātī dī agga nūṃ paise vica bāla ke
maiṃ giraje to bāhara jāndī ho,
te jagadīyāṃ bujhadīyāṃ akkhāṃ vicoṃ guzara ke
maiṃ akkharāṃ de husna taka pahuñca jāndī hāṃ....
para akkharāṃ kāghaza vicoṃ bāhara oṃdī hai
dharatī dā badana choṃhadā hai
tāṃ dharatī de lahu vica bhijadā hai....

o mere ajja de masīha!
tū nahīṃ lagadā kite
tāṃ maiṃ ṭimaṭimāndī jahī-
sirapha goliyāṃ te bandūkāṃ dī āvāza sunadī
usa giraje vica parata oṃdī hai
jo hāle vī kise desa vica nahīṃ banīyā....
maiṃ ika giraje dī momabattī....

मोमबत्ती.....

मैं इक गिरजे दी मोमबत्ती.....
रोज छाती दी अग्ग नूं पैसे विच वाल के
मैं गिरजे तो बाहर जांदी हो,
ते जगदीयां वुझदीयां अक्खवां विचों गुजर के
मैं अक्खरां दे हुरन तक पहुंच जांदी हां...
पर अक्खरां दा हुरन कागज दो अमानत
जद किसे कागज विचों बाहर ओंदी है
धरती दा बदन छोहदा है
तां धरती दे लहु विच भिजदा है.....

ओ मेरे अज्ज दे मसीह!
तू नहीं लगादा किते
तां मैं टिमटिमांदी जही—
शिरफ गोलियाँ ते वंदूकां दी आवाज सुनदी
उस गिरजे विच परत ओंदी है
जो हाले वी किसे देस विच नहीं बनिया...
मैं इक गिरजे दी मोमबत्ती.....

ਮੈਂ

ਬਹੁਤ ਸਮਕਾਲੀ ਹਨ—

ਸਿਰਫ਼ ਇਕ “ਮੈਂ” ਮੇਰਾ ਸਮਕਾਲੀ ਨਹੀਂ।

“ਮੈਂ” ਬਿਨਾਂ ਮੇਰਾ ਜਨਮ—

ਪੁੰਨ ਦੀ ਥਾਲੀ ਦੇ ਵਿਚ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਇਕ ਸਗਣ ਹੈ।

ਮਾਸ ਦੇ ਵਿਚ ਕੈਦ ਹੋਇਆ ਮਾਸ ਦਾ ਇਕ ਛਿਣ ਹੈ।

ਤੇ ਮਾਸ ਦੀ ਇਸ ਜੀਭ ਉਤੇ—

ਜਦੋਂ ਵੀ ਕੋਈ ਲਫਜ਼ ਆਉਂਦਾ, ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਕਰਦਾ,

ਜੇ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਤੋਂ ਬਚਦਾ—

ਕਾਗਜ਼ 'ਤੇ ਉਤਰਦਾ, ਤਾਂ ਕਤਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਬੰਦੂਕ ਦੀ ਗੋਲੀ—

ਜੇ ਇਕ ਵਾਰ ਮੈਨੂੰ ਹਨੇਈ ਵਿਚ ਲਗਦੀ ਹੈ,

ਤਾਂ ਦੂਸਰੀ ਵਾਰੀ ਪਰਾਗ ਵਿਚ ਲਗਦੀ।

ਤੇ ਇਕ ਪੁੰਨਾਂ ਹਵਾ ਦੇ ਵਿਚ ਤਰਦਾ ਹੈ,

ਤੇ ਮੇਰਾ “ਮੈਂ” ਅਠਮਾਹੇ ਬੱਚੇ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਰਦਾ ਹੈ।

ਕੀ ਕਿਸੇ ਦਿਨ, ਇਹ ਮੇਰਾ “ਮੈਂ” ਮੇਰਾ ਸਮਕਾਲੀ ਬਣੇਗਾ ?

The Self

Too many contemporaries.
The 'self' is not a contemporary, though.

My birth without the 'self' is
an omen of crime in virtue's salver.
A moment of flesh imprisoned in flesh.

The word commits suicide when
it touches the tongue of flesh
But if it escapes suicide,
gets killed on the surface of paper.

A fire shot...
pierces me once in Hanoi,
strikes in Prague.
A smoke floats in the air
and the 'self' dies like a premature child.

Will the 'self' be my contemporary, someday?

Maim....

bahuta samakālī hana.....

sirfa ika 'maiṃ' merā samakālī nahīṃ.

"maiṃ" binā merā janana

punna dī thālī de vica aparādha dā ika sagaṇa hai.

bhāsa de vica kaida hoyā māsa dā ika chiṇa hai.

te māsa dī isa jībha utte.....

jadom vī koī lafza āuṃdā, khudakaśī karadā,

je khudakaśī toṃ bacadā....

kāghaza te utaradā, tāṃ katala hundā hai.

bandūka dī golī.....

je ika vāra mainūṃ hanoī bica lagadī hai,

tāṃ dūsarī vārī parāga bica lagadī

te ika dhuāṃ havā de vica taradā hai,

te merā 'maiṃ' aṭhamāhe bacce dī tarahāṃ maradā hai.

kī, kise dina, cha merā 'maiṃ' merā samakālī baṇegā?

मैं.....

बहुत समकाली हन.....

शिर्फ़ इक 'मैं' मेरा समकाली नहीं।

'मैं' बिना मेरा जनम

पुञ्ज दी थाली दे विच अपराध दा इक सगण है।

मास दे विच कँद होया मास दा इक छिण है।

ते मास दी इस जीभ उत्ते....

जदों वी कोई लफ़्ज़ आउंदा, खुदकशी करदा,

जे खुदकशी तों बचदा....

कागज़ ते उतरदा, तां कतल हुंदा है।

बन्दूक दी गोली.....

जे इक वार मैंनू हनोई विच लगदी है,

तां दूसरी वारी पराग विच लगदी

ते इक धुआं हवा दे विच तरदा है,

ते मेरा 'मैं' अठमाहे वच्चे दी तरहां मरदा है।

की, किसे दिन, एह मेरा 'मैं' मेरा समकाली वणोगा ?

ਇਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ

ਸੂਰਜ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਖੂਨ ਮਾਫ਼ ਹਨ।
ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਹਰ ਇਨਸਾਨ ਦਾ
ਉਹ ਰੋਜ਼ 'ਇਕ ਦਿਨ' ਕਤਲ ਕਰਦਾ ਹੈ
ਤੇ ਹਰ ਇਕ ਉਮਰ ਦਾ ਇਕ ਟੁਕੜਾ ਰੋਜ਼ ਜ਼ਿਬਾਹ ਹੁੰਦਾ ਹੈ

ਇਨਸਾਨ ਦੇ ਅਖ਼ਤਿਆਰ ਸਿਰਫ਼ ਏਨਾ ਹੈ—
ਕਿ ਜ਼ਿਬਾਹ ਹੋਏ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ
ਉਹ ਘਬਰਾ ਕੇ ਸੁੱਟ ਦੇਵੇ, ਤੇ ਡਰੇ,
ਜਾਂ ਨਿੱਡਰ ਉਸ ਨੂੰ ਕਬਾਬ ਵਾਂਗ ਭੁੰਨੇ, ਖਾਵੇ,
ਤੇ ਸਾਹਵਾਂ ਦੀ ਸ਼ਰਾਬ ਪੀਂਦਾ
ਉਹ ਅਗਲੇ ਟੁਕੜੇ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰੇ ...

An Aspect

The sun is absolves of his crimes.
Each day he murders
another day of every human life,
A part of our existence is butchered every day.

All that a man can do
is discard the severed part in panic.
Or roast it with temerity
for the next meal.
Sipping the wine of his breath
to await the next slice.

Ik Dṛishṭikon....

sūraja nūṃ sāre khūna māfa hana.
duniyāṃ de hara insāna dā
oha roza 'ika dina' qatala karadā hai
te hara ika umra dā ika ṭukaḍā roza zibaha hundā hai

inasāna de akhatiyāra sirfa ainā hai.....
ki zibaha hoye ṭukaḍe nūṃ
oha ghabarā ke suṭa deve, te ḍare,
jāṃ niḍara osa nūṃ kabāba vāṅga bhune, khāve,
te sāvāṃ dī śarāba pīndāṃ
oha agale ṭukaḍe dī uḍīka kare.....

इक दृष्टिकोण.....

सूरज नूं सारे खून माफ़ हन।
दुनियां दे हर इन्सान दा
ओह रोज़ 'इक दिन' कतल करदा है
ते हर इक उम्र दा इक टुकड़ा रोज़ ज़िवह हुंदा है

इन्सान दे अखतियार सिर्फ़ ऐना है
कि ज़िवह होये टुकड़े नूं
ओह घबरा के सुट देवे, ते डरे,
जां निडर ओस नूं कवाव तांग भुने, खावे,
ते साहवां दी शराव पीदां
ओह अगले टुकड़े दी उड़ीक करे

ਕੁਫਰ

ਅੱਜ ਅਸਾਂ ਇਕ ਦੁਨੀਆਂ ਵੇਚੀ
ਤੇ ਇਕ ਦੀਨ ਵਿਹਾਜ ਲਿਆਏ
ਗੱਲ ਕੁਫਰ ਦੀ ਕੀਤੀ।

ਸੁਪਨੇ ਦਾ ਇਕ ਥਾਨ ਉਠਾਇਆ
ਗਜ਼ ਕੁ ਕੱਪੜਾ ਪਾੜ ਲਿਆ, ਤੇ
ਉਮਰ ਦੀ ਚੋਲੀ ਸੀਤੀ।

ਅੱਜ ਅਸਾਂ ਅੰਬਰ ਦੇ ਘੜਿਓਂ
ਬੱਦਲ ਦੀ ਇਕ ਚੱਪਣੀ ਲਾਹੀ
ਘੁੱਟ ਚਾਨਣੀ ਪੀਤੀ।

ਗੀਤਾਂ ਨਾਲ ਚੁਕਾ ਜਾਵਾਂਗੇ
ਇਹ ਜੁ ਅਸਾਂ ਮੌਤ ਦੇ ਕੋਲੋਂ
ਘੜੀ ਉਧਾਰੀ ਲੀਤੀ।

Blasphemy

(Kufra)

Today I sold a world
and bought a religion.
It was an act of blasphemy.

I wove a cloth of dreams,
tore off a yard
And stitched a sip of moonlight.

This one moment
borrowed from death
I will repay with songs.

Gustākhī...

aja asāṃ ika duniyā vecī
te ika dīna vihāja liāe
gala kufra dī kītī

supane dā ika thāna uṇāiyā
gaza ku kapaḍā pāḍa liā, te
umara dī colī sītī.

aja asāṃ aṃbara de ghaḍioṃ
badala dī ika capaṇī lāhī
ghuṭa cānaṇī pītī

gītāṃ nāla cukā jāvānge
cha jū asāṃ mauta de kolōṃ
ghaḍī udhārī lītī

गुस्ताखी.....

अज असां इक दुनीया वेची
ते इक दीन विहाज लिआए
गल कुफ़र दी कीती

सुपने दा इक थान उणाइया
गज़ कु कपड़ा पाड़ लिआ, ते
उमर दी चोली सीती।

अज असां अंतर दे घड़िओं
वदल दी इक चपणी लाही
घुट चानणी पीती

गीतां नाल चुका जावांगे
एह जू असां मौत दे कोलों
घड़ी उधारी लीती

ਸਿਆਲ

ਜਿੰਦ ਮੇਰੀ ਠੁਰਕਦੀ,
ਹੋਠ ਨੀਲੇ ਹੋ ਗਏ,
ਤੇ ਆਤਮਾ ਦੇ ਪੈਰ ਵਿੱਚੋਂ
ਕੰਬਣੀ ਚੜ੍ਹਦੀ ਪਈ।

ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦੇ ਬੱਦਲ ਗਰਜਦੇ
ਇਸ ਉਮਰ ਦੇ ਅਸਮਾਨ ਤੇ
ਵੇਹੜੇ ਦੇ ਵਿਚ ਪੈਂਦੇ ਪਏ
ਕਾਨੂੰਨ, ਗੋਹੜੇ ਬਰਫ ਦੇ।

ਗਲੀਆਂ ਦੇ ਚਿੱਕੜ ਲੰਘ ਕੇ
ਜੇ ਅਜ ਤੂੰ ਆਵੇਂ ਕਿਤੇ ...
ਮੈਂ ਪੈਰ ਤੇਰੇ ਧੋ ਦਿਆਂ,
ਬੁੱਤ ਤੇਰਾ ਸੂਰਜੀ
ਕੰਬਲ ਦੀ ਕੰਨੀ ਚੁੱਕ ਕੇ
ਮੈਂ ਹੱਡਾਂ ਦੀ ਠਾਰ ਭੰਨ ਲਾਂ।

ਇਕ ਕੌਲੀ ਧੁੱਪ ਦੀ
ਮੈਂ ਡੀਕ ਲਾ ਕੇ ਪੀ ਲਵਾਂ
ਤੇ ਇਕ ਟੋਟਾ ਧੁੱਪ ਦਾ
ਮੈਂ ਕੁੱਖ ਦੇ ਵਿਚ ਪਾ ਲਵਾਂ

ਤੇ ਫੇਰ ਖੋਰੇ ਜਨਮ ਦਾ
ਇਹ ਸਿਆਲ ਗੁਜ਼ਰ ਜਾਏਗਾ ...

Cold

I am shivering in the cold.
My lips have turned blue
A chill enters my body
through the soul of my feet.

Clouds of years are thundering
over the sky of age.
The laws fall in my yard
like hailstones.

Should you come at this moment,
through lanes full of mud,
I will wash your feet with my hands.

You are like the sun.
I will lift a corner of my rug
and warm my hands and feet.

I will drink in a breath
a cup-full of the sun;
And take a ray of sunlight
in to my womb.

And perhaps in this way
the harsh winter of life
would be easier to bear.

Sardī....

jinda merī ṭhurakadī
hoṭha nīle ho gae
te ātmā de paira vicoṃ
kambaṇī cadhadī paī

varihāṃ de badala garajade
isa umara de asamāna te
vehadē de vica painde pae
kānūna gohadē barapha de

galīāṃ de cikkaḍa laṅgha ke-
je aja tū āveṃ kite.....
maiṃ paira tere dho diāṃ
butta terā sūrajī-
kambala dī kannī cuka ke
maiṃ haḍḍāṃ dā ṭhāra bhanna lāṃ.

ika kaulī dhuppa dī
maiṃ ḍīka lā ke pī lavāṃ
te ika ṭoṭā dhupa dā
maiṃ kukkha de vica pā lavāṃ

te phera khore janama dā
iha sivā guzara jāegā

सर्दी.....

जिंद मेरी तुरकदी,
होठ नीले हो गए
ते आत्मा दे पैर विचों
कम्बणी चढ़दी पई

वरिहां दे बदल गरजदे
इस उमर दे असमान ते
वेहड़े दे विच पैदे पाए
कानून गोहड़े बरफ दे

गलीआं दे चिक्कड़ लंघ के-
जे अज त आवें किते.....
मैं पैर तेरे धो दिआं
बुत्त तेरा सूरजी-
कम्बल दी कन्नी चुक के
मैं हड़्डां दा ठार भन्न लां।

इक कौली धुप्प दी
मैं डीक ला के पी लवां
ते इक टोटा धुप दा
मैं कुत्ख दे विच पा लवां

ते फेर खारे जनम दा
इह सिवाल गुज़र जाएगा

ਅਟੇਰਨ

ਕਲਮ ਨੇ ਅੱਜ ਤੋੜਿਆ ਗੀਤਾਂ ਦਾ ਕਾਫ਼ੀਆ
ਇਸ਼ਕ ਮੇਰਾ ਪਹੁੰਚਿਆ ਇਹ ਕਿਹੜੇ ਮੁਕਾਮ 'ਤੇ !

ਵੇਖ ਨਜ਼ਰਾਂ ਵਾਲਿਆ ! ਕਿ ਬਹਿਨੀ ਆਂ ਚਾਨਣੇ
ਤਲੀ ਵਿਚੋਂ ਹਿਜਰ ਦੀ ਛਿਲਤਰ ਨੂੰ ਕੱਢ ਦੇ !

ਜਿਸ ਹਨੇਰੇ ਤੋਂ ਸਿਵਾਇ ਹੋਰ ਕੁਝ ਨਾ ਕੱਤਿਆ
ਉਹ ਮੁਹੱਬਤ ਦੇ ਗਈ ਅੱਜ ਕਿਰਨਾਂ ਅਟੇਰ ਕੇ।

ਉੱਠ ਆਪਣੇ ਘੜੇ 'ਚੋਂ ਪਾਣੀ ਦਾ ਕੌਲ ਦੇਹ !
ਧੋ ਲਵਾਂਗੀ ਬੈਠ ਕੇ ਰਾਹਵਾਂ ਦੇ ਹਾਦਸੇ।

The Spool

Today my pen has smashed
the bond of rhyme that shackled my songs;
What new height has my love attained!

You have eyes to see, come and look
I will sit under a light and put out my hand
For you to pick out the splinter of separation
from the palm of my love.

The love that used to spin
nothing but darkness
Today left me
a whole spool of bright rays.

Arise and from your pitcher give me a cup full of water!
I will sit down to wash all that passed on way.

Charkhī....

qalama ne aja toḍayā gītāṃ dā qāfiyā
iśka merā pahuñcayā cha kehaḍe muqāma te

vekha nazarāṃ vāleyā! kī behani āṃ cānaṇe
talī vicoṃ hijara dī chilatara nūṃ kaḍa de!

jisa hanere toṃ sivāe hora kujha nā katiyā
oha muhabbata de gaī aja kiranāṃ aṭera ke!

uṭha āpaṇe ghaḍe "coṃ pāṇī dā kaula de
dho lavāṅgī baiṭha rāhavāṃ de hādase!

चरखी.....

कलम ने अज तोड़या गीतां दा क़ाफ़िया
इश्क़ मेरा पहुंचया एह केहड़े मुक़ाम ते!

वेख नज़रां वालेया! की बेहनि आं चानणे
तली विचों हिजर दी छिलतर नूं कड़ दे!

जिस हनेरे तों सिवाए होर कुझ ना कतिया
ओह मुहब्बत दे गई अज किरनां अटेर के।

उठ आपणे घड़े 'चों पाणी दा कौल दे
धो लवांगी बैठ राहवां दे हादसे।

ਖਾਲੀ ਜਗਹ

ਸਿਰਫ਼ ਦੋ ਰਜਵਾੜੇ ਸਨ
ਇਕ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਤੇ ਉਹਨੂੰ ਬੇਦਖਲ ਕੀਤਾ ਸੀ।
ਤੇ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਅਸਾਂ ਦੋਹਾਂ ਨੇ ਤਿਆਗ ਦਿੱਤਾ ਸੀ

ਨੰਗੇ ਅਸਮਾਨ ਦੇ ਹੇਠਾਂ—
ਮੈਂ ਕਿੰਨਾ ਹੀ ਚਿਰ ਪਿੰਡੇ ਦੇ ਮੀਂਹ ਵਿਚ ਭਿਜਦੀ ਰਹੀ
ਉਹ ਕਿੰਨਾ ਹੀ ਚਿਰ ਪਿੰਡੇ ਦੇ ਮੀਂਹ ਵਿਚ ਗਲਦਾ ਰਿਹਾ

ਫੇਰ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦੇ ਮੋਹ ਨੂੰ ਇਕ ਜ਼ਹਿਰ ਵਾਂਗ ਪੀ ਕੇ
ਉਹ ਕੰਬਦੇ ਹੱਥ ਨੇ ਮੇਰਾ ਹੱਥ ਫੜਿਆ
“ਚੱਲ ! ਛਿਣਾਂ ਦੇ ਸਿਰ ਤੇ ਇਕ ਛੱਤ ਪਾਈਏ
ਵੇਖ ! ਅਹੁ-ਸਾਹਮਣੇ, ਪਰ੍ਹਾਂ, ਉੱਧਰ
ਸੱਚ ਅਤੇ ਝੂਠ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ—ਕੁਝ ਜਗਹ ਖਾਲੀ ਹੈ ...

Empty Space

There were only two kingdoms:
one disowned both him and me
And the other we ourselves abandoned.

Under the naked sky-
I was drenched by my body's shower
Which continued a long age
rotted in the continuing downpour.

Then he took the goblet brimming with the love of
years
and quaffed it like cup full of poison.
His quaking hand sought mine:
“Come! Let us take a moment's shelter under some
roof
Look! there – before you, a little way off
There is an empty space...
between truth and falsehood.”

Khālī Jagah....

sirafa do rajavāḍe sana.....

ika ne mainuṃ te uhanūṃ bedakhala kītā sī,
te dūje nūṃ asāṃ dohāṃ ne tyāga ditā sī.

naṅge asamāna de heḥhāṃ.....

maiṃ kinnā hī cira piṅde de mīṃha vica bhijadī rahī
oha kinnā hī cira piṅde de mīṃha vica galadā rahā.

phera variyāṃ de moha nūṃ.....

ika zahara vāṅga pī ke

ohade kambade hatha ne merā hatha phaḍiyā
cala! chiṅāṃ de sira te ika chata pāiye!

vekha! ahu-sāmaṅe parāṃ.....upara

saca ate jhūṭha de vicakāra.....kucha jagaha khālī hai

ख़ाली जगह.....

सिरफ़ दो रजवाड़े सन.....

इक ने मैनुं ते उहनूं वेदखल कीता सी,

ते दूजे नूं असां दोहां ने त्याग दिता सी।

नंगे असमान दे हेठां....

मैं किन्ना ही चिर पिंडे दे मींह विच भिजदी रही

ओह किन्ना ही चिर पिंडे दे मींह विच गलदा रहा।

फेर वरियां दे मोह नूं.....

इक ज़हर वांग पी के

ओहदे कंवदे हथ ने मेरा हथ फड़िया

चल! छिणां दे सिर ते इक छत पाइये!

वेख! अहु—सामणे परां.....उपर

सच अते झूठ दे विचकार...कुछ जगह ख़ाली है

ਇਕ ਮੁਲਾਕਾਤ

ਕਈ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦੇ ਪਿੱਛੋਂ ਅਚਾਨਕ ਇਕ ਮੁਲਾਕਾਤ
ਤੇ ਦੋਹਾਂ ਦੀ ਜਿੰਦ ਇਕ ਨਜ਼ਮ ਵਾਂਗ ਕੰਬੀ ...

ਸਾਹਵੇਂ ਸਮੁੱਚੀ ਰਾਤ ਸੀ
ਪਰ ਅੱਧੀ ਨਜ਼ਮ ਇਕ ਗੁੱਠ ਵਿਚ ਲੱਗੀ ਰਹੀ
ਤੇ ਅੱਧੀ ਨਜ਼ਮ ਇਕ ਗੁੱਠ ਵਿਚ ਲਗੀ ਰਹੀ ...

ਫਿਰ ਸਵੇਰ ਸਾਰ—
ਅਸੀਂ ਕਾਗ਼ਜ਼ ਦੇ ਪਾਟੇ ਹੋਏ ਟੁਕੜਿਆਂ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਿਲੇ
ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਉਹਦਾ ਹੱਥ ਫੜਿਆ
ਉਸ ਆਪਣੀ ਬਾਂਹ ਵਿਚ ਮੇਰੀ ਬਾਂਹ ਲੀਤੀ

ਤੇ ਫੇਰ ਅਸੀਂ ਦੋਵੇਂ ਇਕ ਸੈਂਸਰ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੱਸੇ
ਤੇ ਕਾਗ਼ਜ਼ ਨੂੰ ਇਕ ਠੰਢੇ ਮੇਜ਼ 'ਤੇ ਰੱਖ ਕੇ
ਉਸ ਸਾਰੀ ਨਜ਼ਮ 'ਤੇ ਇਕ ਲੀਕ ਫੇਰ ਦਿੱਤੀ ...

Encounter

Years later
We chanced upon each other,
Tremulous
As a poem...

The night was ahead.
Part of the poem remained,
The rest elsewhere...

At daybreak
We met again
Like two shreds of paper.
I took his hand in mine.
He held my arm.
We laughed
Ad with brutal certainty
Censored the poem.

Muṭhbher...

kaī varihāṃ de picchoṃ acānaka ika mulāqāta
te dohāṃ dī jinda ika nazama vāṅga kambī

sāṃhave samucī rāta sī
para adyī nazama ika guṭha vica lagī rahī
te adhdī nazama ika guṭha vica lagī rahī

phira sabera sāra.....

asī kāghaza de pāṭe hoye ṭukaḍiyāṃ dī taraha mile
maiṃ āpaṇe hattha vica ohadā hattha phaḍiā
usa āpaṇī bāṃha vica merī bāṃha lītī

te phera asī dovcṃ ika saisara dī tarahāṃ hasse
te kāghaza nūṃ ika ṭhaṇḍe meza te rakha ke
osa sārī nazama te ika līkā phera ditti

मूठभेड.....

कई वरिहां दे पिच्छों अचानक इक मुलाकात
ते दोहां दी जिंद इक नज़म वांग कम्ती

सांहवे समुची रात सी
पर अछी नज़म इक गुठ विच लगी रही
ते अछी नज़म इक गुठ विच लगी रही

फिर सवेर सार.....

असी कागज़ दे पाटे होये टुकड़ियां दी तरह मिले
मैं आपणे हत्थ विच ओहदा हत्थ फड़िआ
उस आपणी बांह विच मेरी बांह लीती

ते फेर असी दोवें इक सैसर दी तरहां हरसे
ते कागज़ नूं इक ठंडे मेज़ ते रख के
ओस सारी नज़म ते इक लीक फेर दिती

ਅਰਜ਼

ਰਾਤ-ਕੁੜੀ ਦੀ ਝੋਲੀ ਪਾਉ
ਚਿੱਟਾਂ ਚੰਨ ਗਰੀ ਦਾ ਖੋਪਾ, ਨਾਲ ਸਿਤਾਰੇ—ਮੁੱਠ ਛੁਹਾਰੇ।

ਪੀੜ-ਕੁੜੀ ਦੀ ਝੋਲੀ ਪਾਉ
ਦਿਲ ਦਾ ਜ਼ਖ਼ਮ ਨਰੇਲ ਸਬੂਤਾ, ਨਾਲ ਛੁਹਾਰੇ—ਹੰਝੂ ਖਾਰੇ।

ਪੂਰਬ ਨੇ ਪੰਘੂੜਾ ਡਾਹਿਆ, ਜੱਦੀ ਪੁਸ਼ਤੀ ਇਕ ਪੰਘੂੜਾ
ਸੂਰਜ ਪਿਆ ਰਾਤ ਦੀ ਕੁੱਖੇ।

ਹੋਠਾਂ ਨੇ ਪੰਘੂੜਾ ਡਾਹਿਆ, ਜੱਦੀ ਪੁਸ਼ਤੀ ਇਕ ਪੰਘੂੜਾ
ਗੀਤ ਪਿਆ ਪੀੜਾਂ ਦੀ ਕੁੱਖੇ।

ਅੰਬਰ ਵੈਦ ਸੁਵੈਦ ਸੁਣੀਂਦਾ
ਰਾਤ-ਕੁੜੀ ਦੀ ਨਾੜੀ ਟੁੱਵੇ, ਪੀੜ-ਕੁੜੀ ਦੀ ਨਾੜੀ ਟੁੱਵੇ।

ਅਰਜ਼ ਕਰੇ ਧਰਤੀ ਦੀ ਦਾਈ :
ਰਾਤ ਕਦੇ ਵੀ ਬਾਂਝ ਨਾ ਹੋਵੇ ! ਪੀੜ ਕਦੇ ਵੀ ਬਾਂਝ ਨਾ ਹੋਵੇ !

Appeal

Set in the lap of young night
A white coconut-moon
and for dates a handful of stars.

And set in the lap of young pain
for coconut the heart's wound,
and for dates a few tears.

The east is preparing its cradle,
its eternal cradle.
Pain is pregnant with song.

Sky, the ancient sage
is taking the pulse of night,
The pulse of pain.

Midwife earth is praying
that night may never be barren,
and pain never be barren.

Araz....

rāta-kuḍī dīra jholī pāo
ciṭṭā caṇa garī dā khopā,
nāla sitāre-muṭha chuhāre.

pīḍa-kuḍī dī jholī pāo
dīla dā zakḥma narela subūta,
nāla chuhāre-haṅjhū khāre.

puraba ne paṅghuḍā ḍāhiyā,
jaddī puṣatī ika paṅghuḍā
sūraja piyā rāta dī kukhe.

hoṅṭhāṃ ne paṅghuḍā ḍāhiyā
jaddī puṣatī ika paṅghuḍā
gīta piyā pīḍā dī kukhe.

aṃbara vaidā subaiḍa sunīndā
rāta-kuḥī dī nāḍī ṭove
pīḍa-kuḍī dī nāḍī ṭove.

araza kare dharatī dī dāī
rāta kaḍhe vī bāṅjha na hove,
pīḍa kade vī bāṅjha nā hove.

अरज.....

रात-कुडी दी झोली पाओ
चिट्टा चण गरी दा खोपा,
नाल सितारे-मुठ छुहारे।

पीड-कुडी दी झोली पाओ
दिल दा जरख्म नरेल सुवूत,
नाल छुहारे-हंझू खारे।

पुरख ने पघुडा डाहिया,
जददी पुशती इक पंघुडा
सरज पिया रात दी कुरखे।

होंठां ने पंघुडा डाहिया
जददी पुशती इक पंघुडा
गीत पिया पीडा दी कुरखे।

अंबर चैद सुबैद सुनीदा
रात कुही दी नाडी टोवे
पीड कुडी दी नाडी टोवे

अरज करे धरती दी दाई
रात कदे वी वांझ न होवे!
पीड कदे वी वांझ ना होवे!

ਸਟਿੱਲ ਲਾਈਫ

ਇਹ ਜੱਲਿਆਂ ਵਾਲਾ—

ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਕੰਧ ਵਿਚ, ਚੁੱਪਚਾਪ ਬੈਠੇ, ਗੋਲੀਆਂ ਦੇ ਛੇਕ !

ਇਹ ਸਾਏਬੇਰੀਆ—

ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ, ਚੀਕਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ, ਬਰਫ਼ ਵਿਚ ਜੰਮੇ।

ਕਾਂਸਟ੍ਰੈਸ਼ਨ ਕੈਂਪ—

ਮਨੁੱਖੀ ਮਾਸ ਦੀ ਹਵਾੜ੍ਹ ਭਠੀਆਂ ਦੀ ਰਾਖ ਵਿਚ ਸੁੱਤੀ।

ਇਹ ਕਾਰਗੂਯੇਵਾਚ—

ਜਿਹਦੀ ਕੁੱਲ ਵੱਸੋਂ, ਇਕ ਪੱਥਰ ਦੇ ਬੁੱਤ ਵਿਚ ਸਿਮਟੀ।

ਇਹ ਹੀਰੋਸ਼ੀਮਾ ਹੈ—

ਜੋ ਇਕ ਗੁੱਠੇ ਇਕ ਪਾਟੇ ਹੋਏ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਵਾਂਗ ਡਿੱਗਾ

ਤੇ ਇਹ ਪਰਾਗ—

ਜੋ ਸਾਹ ਘੁੱਟ ਕੇ ਅੱਜ ਸੈਂਸਰ ਦੀ ਪੀਡੀ ਮੁੱਠ ਵਿਚ ਬੈਠਾ।

ਹਰ ਚੀਜ਼ ਚੁੱਪ ਤੇ ਅਡੋਲ ਹੈ

ਸਿਰਫ਼ ਮੇਰੀ ਛਾਤੀ ਦੇ ਵਿੱਚੋਂ ਇਕ ਉੱਭਾ ਸਾਹ ਨਿਕਲਦਾ

ਤੇ ਧਰਤੀ ਦਾ ਹਰ ਟੁਕੜਾ ਹਿੱਲ ਜਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ...

Jallian wala

Jallianwala :
a silent wall scarred by bullets.

Siberia :
broken cries buried beneath ice.

Concentration camps :
smell of incinerated human flesh.

Karogojawac :
an entire population in a single status.

Hiroshima :
a torn ancient palimpsest.

Prague :
trapped, breathless, in the censor's fit.

All, pale, lifeless.
This breathe of disgust alone
my breath exhales.

The soil trembles.

Jalīyāṃ Vālā....

eha jalīyāṃ vālā-

te usa dī kandha vica, cupa cāpa baiṭhe, goliyāṃ de cheka!

eha sāiberiyā-

te usa dī zamīna te, cīkāṃ de ṭukaḍe, barfa vica jamme.

kāṃsanatṛeśana kai mpa-

manukhī māsa dī havāḍa bhaṭhīyāṃ dī sakha vica sutī.

eha karāguṭoḍavāca-

jihadī kula vasoṃ, ika patthara de buta vica simaṭī.

eha hirośīmā hai-

jo ika guṭhe, ika pāṭe hoe dastāveza vāṅga ḍigā.

te eha parāga-

jo sāha ghuṭa ke aja saiṃsara dī pīḍhī muṭha ghica baiṭhā.

hara cīza cupa te aḍola hai-

sirfa merī chātī de viccoṃ ika ubhā sāha nikaladā

te dharatī dā hara ṭukaḍā hila jihā jāndā.....

जलीयां वाला.....

एह जलियां वाला—

ते उस दी कंध विच, चुप चाप बैठे, गोलियां दे छेक!

एह साइबेरिया—

ते उस दी ज़मीन 'ते, चीकां दे टुकड़े, बर्फ़ विच जम्मे।

कांसनट्रेशन कैंप—

मनुरवी मास दी हवाइ भठीयां दी राख विच सुती।

एह करागुटोइवाच—

जिहदी कुल वसों, इक पत्थर दे बूत विच सिमटी।

एह हिरोशीमा है—

जो इक गुठे, इक पाटे होए दस्तावेज़ वांग डिगा।

ते एह पराग—

जो साह घुट के अज सेंसर दी पीढ़ी मुठ घिच बैठे।

हर चीज़ चुप ते अडोल है

सिर्फ़ मेरी छाती दे विच्चों इक उभा साह निकलदा

ते धरती दा हर टुकड़ा हिल जिहा जांदा.....

ਆਤਮ-ਮਿਲਣ

ਮੇਰੀ ਸੇਜ ਹਾਜ਼ਰ ਹੈ—
ਪਰ ਜੁੱਤੀ ਤੇ ਕਮੀਜ਼ ਵਾਂਗਣ
ਤੂੰ ਆਪਣਾ ਬਦਨ ਵੀ ਉਤਾਰ ਦੇ !
ਪਰ੍ਹਾਂ ਮੂੜੇ 'ਤੇ ਰੱਖ ਦੇ !
ਕੋਈ ਖਾਸ ਗੱਲ ਨਹੀਂ—
ਇਹ ਆਪਣੇ ਆਪਣੇ ਦੇਸ ਦਾ ਰਵਾਜ ਹੈ।

Meeting the self

My bed is ready for you!
But first take off your shirt and shoes
and put it away on the stool.

It doesn't matter very much
Every country has its own customs.

Ātm Milan....

merī seja hāzara hai-
para juttī hai kamīza vāṅgaṇa
tūṃ apaṇā badana vī utāra de
parāṃ mūḍhe te rakha de.

koī khāsa gala nahīṃ
iha āpaṇe-āpaṇe desa dā rivāja hai

आत्म मिलन.....

मेरी सेज हाज़र है—
पर जुत्ती है कमीज़ वांगण
तूं अपणा बदन वी उतार दे
परां मूढ़े 'ते रख दे।

कोई स्वास गल नहीं
इह आपणे—आपणे देस दा रिवाज है।

ਆਦਿ ਸੰਗੀਤ

ਮੈਂ ਸਾਂ—ਤੇ ਸ਼ਾਇਦ ਤੂੰ ਵੀ ...

ਇਕ ਅੰਤ ਹੀਨ ਚੁੱਪ ਹੁੰਦੀ ਸੀ
ਜੋ ਸੁੱਕੇ ਹੋਏ ਪੱਤੇ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭੁਰਦੀ
ਜਾਂ ਅਜਾਈ, ਕੰਢੇ ਦੀ ਰੇਤ ਵਾਂਗ ਖੁਰਦੀ।
ਪਰ ਉਹ ਪਰਾ-ਇਤਿਹਾਸਕ ਸਮਿਆਂ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ .

ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਇਕ ਮੋੜ ਤੇ ਆਵਾਜ਼ ਦਿੱਤੀ
ਤੇ ਅੱਗੋਂ ਤੂੰ ਮੋੜਵੀਂ ਆਵਾਜ਼ ਦਿੱਤੀ
ਤਾਂ ਪੌਣਾਂ ਦੇ ਸੰਘ ਵਿਚ ਕੁਝ ਥਰਥਰਾਇਆ,
ਮਿੱਟੀ ਦੇ ਕਿਣਕੇ ਕੁਝ ਸਰਸਰਾਏ
ਤੇ ਨਦੀ ਦਾ ਪਾਣੀ ਕੁਝ ਗੁਣਗੁਣਾਇਆ,
ਰੁੱਖ ਦੀਆਂ ਟਾਹਣਾਂ ਕੁਝ ਕੱਸੀਆਂ ਗਈਆਂ
ਪੱਤਿਆਂ ਦੇ ਵਿੱਚੋਂ ਇਕ ਛਣਕ ਆਈ
ਫੁੱਲ ਦੀ ਡੋਡੀ ਨੇ ਅੱਖ ਝਮਕੀ
ਤੇ ਇਕ ਚਿੜੀ ਦੇ ਕੁਝ ਖੰਭ ਹਿੱਲੇ,
ਇਹ ਪਹਿਲਾ ਨਾਦ ਸੀ ਜੋ ਕੰਨਾਂ ਨੇ ਸੁਣਿਆ ਸੀ,
ਸਪਤ ਸੁਰਾਂ ਦੀ ਸੰਗਿਆ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਪਿੱਛੋਂ ਦੀ ਹੈ

First Melody

There was I and probably you as well
and an infinite silent stillness.
Brittle like a dry, parched leaf,
gritty like sands on a seashore.
But that's tale of prehistoric times.

At a road crossing I called out to you
and you answered my call.
And in the winds' throat there was a quiver
and particles of earth were animated
And the waters of brooks hummed in melody.
Branches of trees grew a trifle tense,
there was stirring in the leaves.
A little bud twinkled an eye,
and a bird fluffed out its feathers.
That was the first song that the ears heard.

The septet of the lute came much later.

Pahilī Dhun....

maiṃ sām̄ te śāyada tūṃ vī.....
ika aṃtahīna cupa hundi sī
jo sukke hoe patte dī tarām̄ bhuradī
jām̄ ajāīṃ, kaṇḍe dī reta vāṅga khuradī.
para oha pūrva-aitihāsaka samayām̄ dī gala hai.....

maiṃ tainūṃ ika modā te āvāza ditti
te aggoṃ tūṃ modāvīṃ āvāza ditti
tām̄ pauṇām̄ de saṅgha vica kujha tharatharāyā,
mittī de kiṇake kujha sarasarāe
te nadī dā pāṇī kujha guṇaguṇāyā,
rukha diyām̄ ṭahaṇām̄ kujha kasīyām̄ gaīyām̄,
pattiyām̄ de viccoṃ ika chaṇaka āī
phula dī dhoḍhī ne akha jhāmakī
te ika cidī de kujha khambha hille,
cha pahalā nāda sī jo kanām̄ ne suṇiyā sī,
sapata surām̄ dī saṅjñā tāṃ bahuta picchoṃ dī hai....

पहली धुन.....

मैं सां ते शायद तूं वी.....
इक अंतहीन चुप हुंदी सी
जो सुक्के होए पत्ते दी तरां भुरदी
जां अजाई, कंडे दी रेत वांग खुरदी।
पर ओह पूर्व ऐतिहासक समयां दी गल है.....

मैं तैनुं इक मोड़ ते आवाज दिक्ती
ते अगुं तूं मोड़वीं आवाज दिक्ती
तां पौणां दे संघ विच कुझ थरथराया,
मिट्टी दे किणके कुझ सरसराए
ते नदी दा पाणी कुझ गुणगुणाया,
रुख दियां टाहणां कुझ कसीयां गईयां,
पत्तियां दे विच्छों इक छणक आई
फुल दी ढोटी ने अख झंमकी
ते इक चिड़ी दे कुझ खंभ हिल्ले,
एह पहला नाद सी जो कनां ने सुणिया सी,

सपत सुरां दी संज्ञा तां बहुत पिच्छों दी है.....

ਆਦਿ ਪੁਸਤਕ

ਮੈਂ ਸਾਂ—ਤੇ ਸ਼ਾਇਦ ਤੂੰ ਵੀ ...

ਸ਼ਾਇਦ ਇਕ ਸਾਹ ਦੀ ਵਿੱਥ ਤੇ ਖਲੋਤਾ
ਸ਼ਾਇਦ ਇਕ ਨਜ਼ਰ ਦੇ ਹਨੇਰੇ ਤੇ ਬੈਠਾ
ਸ਼ਾਇਦ ਅਹਿਸਾਸ ਦੇ ਇਕ ਮੋੜ ਤੇ ਤੁਰਦਾ।
ਪਰ ਉਹ ਪਰਾ-ਇਤਿਹਾਸਕ ਸਮਿਆਂ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ...

ਇਹ ਮੇਰੀ ਤੇ ਤੇਰੀ ਹੋਂਦ ਸੀ
ਜੋ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ ਆਦਿ ਭਾਸ਼ਾ ਬਣੀ
ਮੈਂ ਦੀ ਪਹਿਚਾਣ ਦੇ ਅੱਖਰ ਬਣੇ
ਤੂੰ ਦੀ ਪਹਿਚਾਣ ਦੇ ਅੱਖਰ ਬਣੇ
ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਉਹ ਆਦਿ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਆਦਿ ਪੁਸਤਕ ਲਿਖੀ।

ਇਹ ਮੇਰਾ ਤੇ ਤੇਰਾ ਮੇਲ ਸੀ
ਅਸੀਂ ਪੱਥਰਾਂ ਦੀ ਸੇਜ ਤੇ ਸੁੱਤੇ,
ਤੇ ਅੱਖਾਂ ਹੇਠ ਉਂਗਲਾਂ ਪੋਟੇ
ਮੇਰੇ ਤੇ ਤੇਰੇ ਬਦਨ ਦੇ ਅੱਖਰ ਬਣੇ
ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਉਹ ਆਦਿ ਪੁਸਤਕ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤੀ।

ਰਿਗ ਵੇਦ ਦੀ ਰਚਨਾ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਪਿੱਛੋਂ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ...

First Book

I was there- and perhaps you as well,
standing perhaps a breath away,
Perhaps perched in the darkness of a vision,
perhaps moving on a turning point of consciousness,
But that was a tale of prehistoric times,

That was our existence, yours and mine,
which become the first language of the world.
Words were coined to identify me,
words were coined to identify you,
And they wrote in that first language, their first book.

That was our tryst, yours and mine,
we slept on a bed of stones,
And our eyes, lips and finger tips
become the words of your body and mine.
They then made translation of this first book.

The Rig Veda was compiled much later.

Ādi Pustak....

mai ṁ sā ṁ- te śāyada tū ṁ vī.....

śāyada ika sāha dī vitha te khalotā
śāyada ika nazara de hanere te baiṭhā
śāyada ahasāsa de ika moḍa te turadā.
para oha pūrva aitihāsaka samayā ṁ dī gala hai.....

eha merī te terī honda sī
jo duniyā ṁ dī ādi bhāṣā baṇī
mai ṁ dī pahacāṇa de akkhara baṇe
tū ṁ dī pahacāṇa de akkhara baṇeṁ
te uhanā ṁ uha ādi bhāṣā dī ādi pustaka likhī.

eha merā te terā mela sī
asī patthārā ṁ dī seja te sutte,
te akhā ṁ hoṭha ugalā ṁ poṭe
mere te tere badana de akkhara baṇe
te uhanā ṁ oha ādi pustaka anuvāda kīī.

rigaveda dī racanā tā ṁ bahuta piccho ṁ dī gala hai.....

आदि पुस्तक.....

में सां- ते शायद तूं वी....

शायद इक साह दी विथ ते खलोता
शायद इक नज़र दे हनेरे ते वैठा
शायद अहसास दे इक मोड़ ते तुरदा।
पर ओह पूर्व ऐतिहासक समयां दी गल है.....

एह मेरी ते तेरी होंद सी
जो दुनियां दी आदि भाषा बणी
में दी पहचाण दे अक्खर बणे
तूं दी पहचाण दे अक्खर बणे
ते उहनां उह आदि भाषा दी आदि पुस्तक लिखी।

एह मेरा ते तेरा मेल सी
असी पत्थरां दी सेज ते सुत्ते,
ते अखां होठ उगलां पोटे
मेरे ते तेरे वदन दे अक्खर बणे
ते उहनां ओह आदि पुस्तक अनुवाद कीती।

रिगवेद दी रचना तां बहुत पिच्छों दी गल है..

ਆਦਿ ਕਬੀਲਾ

ਮੈਂ ਦੀ ਜਦ ਰੁੱਤ ਮੌਲੀ ਸੀ
ਮਾਸ ਦੇ ਬੂਟੇ ਨੂੰ ਬੂਰ ਆਇਆ ਸੀ
ਪੌਣ ਕੰਨੀ ਮਹਿਕ ਬੱਝੀ ਸੀ
ਤੂੰ ਦਾ ਅੱਖਰ ਲਹਿਲਹਾਇਆ ਸੀ ...

ਮੈਂ ਦੀ ਤੇ ਤੂੰ ਦੀ ਛਾਵੇਂ
ਜਦ “ਉਹ” ਆ ਕੇ ਨਚਿੰਤ ਸੁੱਤਾ ਸੀ
ਇਹ “ਉਹ” ਦਾ ਇਕ ਮੋਹ ਸੀ
ਕਿ ਕਣਕ ਦਾ ਦਾਣਾ ਅਸਾਂ ਵੰਡ ਲੀਤਾ ਸੀ,
“ਉਹ” ਸਹਜ ਸੀ, ਸੁਭਾਵਕ ਸੀ, ਮੈਂ ਦੀ ਤੇ ਤੂੰ ਦੀ ਤ੍ਰਿਪਤੀ

ਕਬੀਲਿਆਂ ਦੀ ਕਥਾ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਪਿੱਛੋਂ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ...

Primitive Tribe

When the season of spring came over me
and the plant of flesh came into bud.
That filled the air with fragrance
The word "you" blossomed into created
came he and slept without a care in the world.

I was enamoured of him.
We had shared a grain of wheat.
The other was in the course of things
and the fulfillment of you and I.

Tribal tales came much later.

Ādi Kabīlā....

maiṃ dī jada rūta mailī sī
māsa de būṭe nūṃ bura āiyā sī
pauṇa kannīṃ mahaka bujhī sī
tūṃ dā akkhara lahalahāyā sī.....

'maiṃ' dī te 'tūṃ' dī chāvem
jada 'oha' ā ke nicinta suddā sī
eha 'oha' dā ika moha sī
ki kaṇaka dā dāṇā asāṃ vaṇḍa'litā sī,
'oha' sahaja sī, subhāvaka sī, maiṃ dī te tūṃ dī trapti
kabīlīyāṃ dī kathā tāṃ bahuta pichoṃ dī gala hai.....

आदि कबीला.....

मैं दी जद रूत मैली सी
मास दे बूटे नूं बुर आइया सी
पौण कंणी महक वड़ी सी
तूं दा अक्खर लहलहाया सी.....

'मैं' दी ते 'तूं' दी छवें
जद 'ओह' आ के निचिंत सुत्ता सी
एह 'ओह' दा इक मोह सी
कि कणक दा दाणा असां वंड लीता सी,
'ओह' सहज सी, सुभावक सी, मैं दी ते तूं दी तृप्ति
कवीलीयां दी कथा तां बहुत पिछों दी गल है.....

ਆਦਿ ਸਿਮ੍ਰਿਤੀ

ਕਾਇਆ ਦੀ ਹਕੀਕਤ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ—
ਕਾਇਆ ਦੀ ਆਬਰੂ ਤੀਕਣ ਮੈਂ ਸਾਂ,
ਕਾਇਆ ਦੇ ਹੁਸਨ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ—
ਕਾਇਆ ਦੇ ਇਸ਼ਕ ਤੀਕਣ ਤੂੰ ਸੀ।

ਇਹ ਮੈਂ ਅੱਖਰ ਦਾ ਇਲਮ ਸੀ
ਜਿਸ ਮੈਂ ਨੂੰ ਇਖਲਾਕ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।
ਇਹ ਤੂੰ ਅੱਖਰ ਦਾ ਜਸ਼ਨ ਸੀ
ਜਿਸ “ਉਹ” ਨੂੰ ਪਹਿਚਾਣ ਲੀਤਾ ਸੀ,
ਭੈਅ ਮੁਕਤ ਮੈਂ ਦੀ ਹਸਤੀ, ਦੇ ਭੈਅ ਮੁਕਤ ਤੂੰ ਦੀ, ਉਹ ਦੀ

ਮਨ ਦੀ ਸਿਮ੍ਰਿਤੀ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਪਿੱਛੋਂ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ...

Primitive Law

From the essence of the form
to its final fulfillment, it was I..
From the beauty of the form
to its consummation, it was you.

I was the knowledge of the word,
realisation of the 'I',
And carnival of the 'you'
where the identity of the 'he' was established.
My existence was freed of fear,
freed of instilling fear both you and he.

The code of Manu came much later.

Ādi Vidhān....

kāiyā dī hakīkata toṃ lai ke-
kāiyā dī ābarū tīkaṇa maiṃ sāṃ,
kāiyā de husana toṃ lai ke-
kāiyā de isaka tīkaṇa tūṃ sī.

cha "maiṃ" akkhara dā ilama sī
jisa 'maiṃ' nūṃ ikhalāka dittā sī.
cha 'tūṃ' akkhara dā jaśana sī
jisa 'oha' nūṃ pahacāṇa lītā sī,
bhaya-mukta 'maiṃ' dī hastī, de bhaya-mukta 'teṃ' dī, oha dī
mana dī smrati tāṃ bahuta piche dī gala hai.....

आदि विधान.....

काइया दी हकीकत तों लै के-
काइया दी आवरू तीकण में सां,
काइया दे हुसन तों लै के-
काइया दे इशक तीकण तूं सी।

एह 'में' अक्खर दा इलम सी
जिस 'में' नूं इखलाक दिता सी।
एह 'तूं' अक्खर दा जशन सी
जिस 'ओह' नूं पहचाण लीता सी,
भय-मुक्त 'में' दी हरती, दे भय-मुक्त 'तूं' दी, ओह दी
मन दी स्मृति तां बहुत पिछे दी गल है.....

ਆਦਿ ਧਰਮ

ਮੈਂ ਨੇ ਜਦ ਤੂੰ ਨੂੰ ਪਹਿਨਿਆ
ਤਾਂ ਦੋਵੇਂ ਹੀ ਪਿੰਡੇ ਅੰਤਰ ਧਿਆਨ ਸਨ,
ਅੰਗ ਫੁੱਲਾਂ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੁੰਦੇ ਗਏ
ਤੇ ਰੂਹ ਦੀ ਦਰਗਾਹ ਤੇ ਅਰਪੇ ਗਏ ...

ਤੂੰ ਤੇ ਮੈਂ ਸੁਗੰਧਿਤ ਸਾਮਿੱਗਰੀ,
ਇਕ ਦੂਜੇ ਦਾ ਨਾਂ ਹੋਠਾਂ ਤੋਂ ਨਿਕਲਿਆ
ਤਾਂ ਉਹੀ ਨਾਂ ਪੂਜਾ ਦੇ ਮੰਤਰ ਸਨ,
ਇਹ ਤੇਰੀ ਤੇ ਮੇਰੀ ਹੋਂਦ ਦਾ ਇਕ ਯੱਗ ਸੀ,

ਧਰਮ ਕਰਮ ਦੀ ਸਾਖੀ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਪਿੱਛੋਂ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ

The First Religion

When I draped myself with your being
our bodies were turned within in meditation.
Then our limbs entwined like flowers in a garland
as an offering at the altar of the soul.

You and I, incense offered at a sacrificial fire.
Our names slipped out our lips
to become a sacred hymnal.
That was a sacred ceremony for you and me.

Religious rituals came much later.

Ādi Dharam....

maiṃ ne jada tūṃ nūṃ pahaniyā
tāṃ doveṃ hī piṇḍe aṃtara dhiyāna sana,
aṃga phulāṃ dī tarāṃ gunde gae
te rūha dī daragāha te arape gae.....

tūṃ te maiṃ sugandhita sāmigrī
ika dūje dā nāṃ hoṭhāṃ toṃ nikalayā
tāṃ ohī nāṃ pūjā de mantara sana,
eha terī te merī honda dā ika yaga sī

dharama karama dī sāthī tāṃ bahuta picchoṃ dī gala hai.....

आदि धरम.....

मैं जे जद तूं नूं पहनिया
तां दोवें ही पिंडे अंतर धियान सन,
अंग फुलां दी तरां गुंदे गए
ते रूह दी दरगाह ते अरपे गए.....

तूं ते मैं सुगंधित सामिग्री
इक दूजे दा नां होठां तों निकलया
तां ओही नां पूजा दे मंतर सन,
एह तेरी ते मेरी होंद दा इक यग सी

धरम करम दी साथी तां बहुत पिच्छों दी गल है..

ਆਦਿ ਰਚਨਾ

ਮੈਂ—ਇਕ ਨਿਰਾਕਾਰ ਮੈਂ ਸਾਂ ...

ਇਹ ਮੈਂ ਦਾ ਸੰਕਲਪ ਸੀ, ਜੋ ਪਾਣੀ ਦਾ ਰੂਪ ਬਣਿਆ
ਤੇ ਤੂੰ ਦਾ ਸੰਕਲਪ ਸੀ ਜੋ ਅੱਗ ਵਾਂਗ ਫੁਰਿਆ
ਤੇ ਅੱਗ ਦਾ ਜਲਵਾ ਪਾਣੀਆਂ ਤੇ ਤੁਰਿਆ।
ਪਰ ਉਹ ਪਰਾ-ਇਤਿਹਾਸਕ ਸਮਿਆਂ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ...

ਇਹ ਮੈਂ ਦੀ ਮਿੱਟੀ ਦੀ ਤ੍ਰੇਹ ਸੀ
ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਤੂੰ ਦਾ ਦਰਿਆ ਪੀਤਾ,
ਇਹ ਮੈਂ ਦੀ ਮਿੱਟੀ ਦਾ ਹਰਾ ਸੁਪਨਾ
ਕਿ ਤੂੰ ਦਾ ਜੰਗਲ ਉਸ ਲੱਭ ਲੀਤਾ,
ਇਹ ਮੈਂ ਦੀ ਮਿੱਟੀ ਦੀ ਵਾਸ਼ਨਾ
ਤੇ ਤੂੰ ਦੇ ਅੰਬਰ ਦਾ ਇਸ਼ਕ ਸੀ
ਕਿ ਤੂੰ ਦਾ ਨੀਲਾ ਜਿਹਾ ਸੁਪਨਾ
ਮਿੱਟੀ ਦੀ ਸੇਜ ਤੇ ਸੁੱਤਾ।

ਇਹ ਤੇਰੇ ਤੇ ਮੇਰੇ ਮਾਸ ਦੀ ਸੁਗੰਧ ਸੀ—
ਤੇ ਏਹੋ ਹਕੀਕਤ ਦੀ ਆਦਿ ਰਚਨਾ ਸੀ,

ਸੰਸਾਰ ਦੀ ਰਚਨਾ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਪਿੱਛੋਂ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ...

First Creation

I was a formless I . . .

The I, by its perception transformed itself into the waters.

And you, by your perception erupted into a flame of fire

and the flare of the fire floated over the waters.

But that's a tale of prehistoric times.

That was the thirst of the earthly I.

I asked my thirst from the river that was you,

that was the vivid dream of an earthly I,

That discovered you among the tangled woods.

It was the fragrance of our bodies, yours and mine,

and that is truth about creation.

The creation of the universe came much later.

Ādi Rachnā....

maiṃ- ika nirākāra 'maiṃ' sāṃ.....
eha maiṃ dā saṅkalpa sī, jo pāṇī dā rūpa baṇayā
te 'tūṃ' dā saṅkalapa sī, jo aga vāṅga pharayā
te aga dā jalavā pāṇīyāṃ te turayā.
para oha pūrva-aitihāsaka samayāṃ dī gala.....

eha 'maiṃ' dī miṭṭī dī treha sī
ki usa ne 'tūṃ' dā dariyā pītā,
eha maiṃ dī miṭṭī dā harā supanā
ki 'tūṃ' dā jaṅgala osa labha lītā,
eha 'maiṃ' dī miṭṭī dī vāśanā
te 'tūṃ' de aṃbarā dā iśka sī
ki 'tūṃ' dā nīlā jīhā supanā
miṭṭī dī seja te suddā.
eha tere te mere māsa dī sugandhā sī-
te aiho haqīqata dī ādi racanā sī,

saṃsāra dī racanā tāṃ bahuta picheṃ dī gala hai.....

आदि रचना.....

मैं- इक निराकार 'मैं' सां.....

एह मैं दा संकल्प सी, जो पाणी दा रूप बणया
ते 'तू' दा संकल्प सी, जो अग वांग फुरया
ते अग दा जलवा पाणीयां ते तुरया।

पर ओह पूर्व-ऐतिहासक समयां दी गल.....

एह 'मैं' दी मिट्टी दी त्रेह सी
कि उस ने 'तू' दा दरिया पीता,
एह मैं दी मिट्टी दा हरा सुपना
कि 'तू' दा जंगल ओस लभ लीता,
एह 'मैं' दी मिट्टी दी वाशना
ते 'तू' दे अंबर दा इश्क सी
कि 'तू' दा नीला जिहा सुपना
मिट्टी दी सेज ते सुत्ता।

एह तेरे ते मेरे मास दी सुगंध सी-
ते ऐहो हक्कीक़त दी आदि रचना सी,

संसार दी रचना तां बहुत पिछों दी गल है.....

ਇਕ ਖ਼ਤ

ਯਾਰਾ ! ਤੂੰ ਖ਼ਤ ਤਾਂ ਲਿਖਿਆ ਸੀ
ਪਰ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ ਮਾਰਫ਼ਤ ਪਾਇਆ
ਤੇ ਮਿੱਤਰਾ ! ਮੁਹੱਬਤ ਦਾ ਖ਼ਤ
ਜੋ ਧਰਤੀ ਦੇ ਮੇਚ ਦਾ ਹੁੰਦਾ
ਜੋ ਅੰਬਰ ਦੇ ਨਾਪ ਦਾ ਹੁੰਦਾ
ਉਹ ਦੁਨੀਆਂ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਫੜ ਕੇ
ਇਕ ਕੌਮ ਜਿੱਡਾ ਕਤਰ ਕੇ
ਕੌਮ ਦੇ ਮੇਚੇ ਦਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ...

ਤੇ ਫੇਰ ਸ਼ਹਿਰੀਂ ਗੱਲ ਹੁੱਲੀ ਸੀ
ਉਹ ਤੇਰਾ ਖ਼ਤ ਜੋ ਮੇਰੇ ਨਾਉਂ ਸੀ
ਲੋਕ ਕਹਿੰਦੇ ਕਿ ਮਜ਼ਹਬ ਦੇ ਪਿੰਡੇ
ਉਹ ਡਾਢਾ ਹੀ ਮੁੱਕਲਾ ਔਂਦਾ
ਸੋ ਖ਼ਤ ਦੀ ਇਬਾਰਤ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ
ਕਈ ਥਾਵਾਂ ਤੋਂ ਪਾੜ ਲੀਤਾ ਸੀ ...

ਤੇ ਅੱਗੋਂ ਤੂੰ ਜਾਣਦਾ ਕਿ ਕਹੇ ਮੱਥੇ
ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਮਝ ਦੇ ਮੇਚੇ
ਹਰ ਅੱਖਰ ਹੀ ਮੁੱਕਲਾ ਔਂਦਾ
ਸੋ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਮੱਥੇ
ਅੱਖਰਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਪਟਕੇ
ਤੇ ਹਰ ਅੱਖੜ ਉਧੇੜ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ...

ਤੇ ਮੈਨੂੰ ਜੋ ਖ਼ਤ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ
ਪਰ ਜਿਸ ਦੀ ਮਾਰਫ਼ਤ ਆਇਆ
ਉਹ ਦੁਨੀਆਂ ਦੁਖੀ ਹੈ—ਕਿ ਮੈਂ
ਉਸ ਖ਼ਤ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਰਗੀ ਹਾਂ ...

Letter

My love! You wrote me a letter
but you addressed it care of the world.
My friend, you do not know that love-letter is
as long as the earth,
as wide as the sky.
Was grabbed by wordly people
and clipped into little pieces
of the size of different nations.

Then it become the subject of gossip in the city,
that letter which you wrote to me.
The people said was too loose
to drape the body of religion
and tore up its text in many places.

The rest you know best yourself
the kind of brains people have.
Every words is too big for their comprehension
they banged their foreheads against these words
and every word way a torn-out meaning.

And the letter which I did not receive
but was addressed care of the world,
a world which is full of sorrows.
Because it found me like
the answer to that letter.

Ik Khat....

yārā! tū ṁ khata tā ṁ likhiā sī
para duniyā dī mārphata pāyā
te mittarā! muhabbata dā khata
jo dharatī de maica dā hundā
jo aṁbara ne nāpa dā hundā
oha duniyā vāliā ṁ ne phaḍa ke
ika qauma jidḍā katara ke
qauma de mece dā kītā sī.....

te phera śaharī ṁ galla hulī sī
oha terā khata jo mere nā ṁ ū sī
loka kahinde ki mazahaba de piṇḍe
oha ḍāḍhā hī mokala auṁdā
so khata dī ibārata nū ṁ ohanā ṁ
kaī thāvā ṁ toṁ pāḍa lītā sī.....

te aggo ṁ tū jāṇadā ki kahe matthe
jinnā ṁ dī samajha de āmece
hara akkhara hī mokalā auṁdā
so ohanā ṁ ne āpaṇe matthe
akkharā ṁ de nāla paṭake
te hara akkhara udheḍa dittā sī.....

te mainnū ṁ jo khata nahī ṁ miliā
para jisa dī mārphata āyā
oha duniyā dukhī hai.....ki mai ṁ
usa khata de javāba varagī hā ṁ.....

इक ख़ात.....

यारा! तं ख़त तां लिखिआ सी
पर दुनिया दी मार्फत पाया
ते मित्तरा! मुहब्बत दा ख़त
जो धरती दे मैच दा हुंदा
जो अंवर ने नाप दा हुंदा
ओह दुनिया वालिआं ने फड़ के
इक काम जिडडा कतर के
काम दे मेचे दा कीता सी.....

ते फेर शहरीं गल्ल हुली सी
ओह तरा ख़त जो मेरे नाऊ सी
लाक कहिंदे कि मज़हब दे पिंडे
ओह डाटा ही मोकला आँदा
सो ख़त दी इवारत नं ओहनां
कड़ थावां तों पाड़ लीता सी

ते अक्खों त जाणदा कि कहे मत्थे
जिन्नां दी समझ दे मेचे
हर अक्खर ही मोकला आँदा
सो ओहनां ने आपणे मत्थे
अक्खरां दे नाल पटके
ते हर अक्खर उधेड़ दिता सी.....

त मंनं जो ख़त नहीं मिलिआ
पर जिस दी मार्फत आया
ओह दुनिया दुखी है.....कि में
उस ख़त दे जवाब वरगी हां.....

ਅਜ ਆਖਾਂ ਵਾਰਸ ਸ਼ਾਹ ਨੂੰ
ਅਜ ਆਖਾਂ ਵਾਰਿਸ ਸ਼ਾਹ ਨੂੰ...

... آج آکھاں وارث شاہ نوز...

Aj akhaan Waris Shah nu,
kiton qabaron vichon bol.....

amrita priyam

1919-2005

STAR PUBLICATIONS (Pvt.) Ltd.
NEW DELHI

(e-mail: starpub@satyam.net.in)

ISBN 978-81-7650-311-2

9 788176 503112